

Verkenning kerninstrument projectbesluit

voor implementatie Omgevingswet

Stand van zaken april 2019

Verkenning kerninstrument projectbesluit

voor implementatie Omgevingswet

Stand van zaken april 2019

Inhoudsopgave

Colofon	2
Samenvatting	6
1 Inleiding	9
2 Wat is het kerninstrument ‘projectbesluit’?	11
2.1 De Omgevingswet in het kort	12
2.2 Basiskennis over het projectbesluit	13
2.2.1 Wat is het projectbesluit?	13
2.2.2 Waarom is het projectbesluit opgenomen in de Omgevingswet?	14
2.2.3 Hoe ziet de projectprocedure eruit?	15
2.2.4 Wanneer moet en kan het projectbesluit worden ingezet als instrument?	18
2.2.5 Kunnen gemeenten het projectbesluit gebruiken?	19
2.2.6 Toezicht en handhaving	19
2.3 Verdiepende vragen en antwoorden rondom het projectbesluit	20
2.3.1 Proces	20
2.3.2 Scope en inzetbaarheid	23
2.3.3 Overig	24
2.4 Veranderingen t.o.v. huidige wetgeving	26
2.5 Overgangsrecht en overgangsfase	28
2.5.1 Algemeen	28
2.5.2 Tracéwet	28
2.5.3 Wet ruimtelijke ordening	29
2.5.4 Waterwet	29
2.5.5 Wijzigen omgevingsplan (overgangsfase)	29
2.5.6 Toezicht en handhaving	30
2.6 Verdere uitwerking in het stelsel voor het omgevingsrecht	30
2.6.1 Invoeringsbesluit	31
2.6.2 Omgevingsregeling en invoeringsregeling	31
2.6.3 Aanvullingssporen	32
3 Samenhang met de andere kerninstrumenten	33
3.1 De kerninstrumenten uit de Omgevingswet	34
3.2 Het projectbesluit in de beleidscyclus	35
3.3 Samenhang tussen projectbesluit en andere kerninstrumenten	36

3.3.1	Samenhang met rijksregels	36
3.3.2	Samenhang met omgevingsvisie en programma	37
3.3.3	Samenhang met omgevingsplan	37
3.3.4	Samenhang met waterschaps- en omgevingsverordening	37
3.3.5	Samenhang met omgevingsvergunning	38
3.3.6	Overige instrumenten uit de Omgevingswet	38
3.4	Afweging tussen inzet van projectbesluit in relatie tot andere instrumenten	39
4	Het projectbesluit: veranderingen in de manier van werken	41
4.1	Samenhangend werken	42
4.2	Regionale samenwerking	43
4.3	Participatie	44
4.4	Veranderende rollen, veranderende kwaliteiten	45
4.5	Tot slot	46
5	Het projectbesluit en digitalisering	47
5.1	Digitalisering in de Omgevingswet	48
5.1.1	Wat is het Digitaal Stelsel voor de Omgevingswet?	48
5.1.2	Wat is de Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaar stellen (LVBB)?	48
5.1.3	Wat zijn standaarden (TPOD's)?	48
5.1.4	Wat zijn praktijkproeven?	49
5.2	Digitalisering van het projectbesluit	49
6	Aan de slag met het projectbesluit	51
6.1	Roadmap: wat kun je nu al doen?	52
6.2	Waar kun je terecht voor meer informatie?	53
	Bijlagen	55
	Bijlage 1: Afkortingen	56
	Bijlage 2: Definities	57
	Bijlage 3: Aanpak	60
	Bijlage 4: Overzicht initiatieven en producten m.b.t. projectbesluit	61
	Bijlage 5: Overzicht stappen projectprocedure	64
	Bijlage 6: Bronnenlijst	66

Samenvatting

Wat is het kerninstrument 'projectbesluit'?

Het projectbesluit is één van de zes kerninstrumenten van de Omgevingswet. Waterschappen, provincies en rijk kunnen hiermee vaak complexe projecten uitvoeren in de fysieke leefomgeving met een publiek (waterschaps-, provinciaal of nationaal) belang. Denk bijvoorbeeld aan de aanleg van een snelweg of windpark, of de versterking van een dijk.

Het projectbesluit is het sluitstuk van de projectprocedure, die uit een aantal stappen bestaat. De procedure draagt bij aan een snellere en betere besluitvorming, omdat in een vroege fase van de besluitvorming participatie zoveel mogelijk wordt gestimuleerd. Hierdoor komen alle belangen vroeg in het proces in beeld en deze kunnen dan volwaardig worden afgewogen. Daarnaast wordt via een politiek-bestuurlijk proces, al dan niet via een voorkeursbeslissing, getrechterd richting een projectbesluit. Ook integreert en coördineert het projectbesluit de besluitvorming, waardoor in één besluit toestemming kan worden verleend voor de uitvoering, het in werking hebben of in stand houden van het project.

Gemeenten kunnen stappen uit de projectprocedure gebruiken voor gemeentelijke projecten van publiek belang bijvoorbeeld bij de aanleg van een gemeentelijke rondweg. De procedure leidt dan niet tot een projectbesluit, maar tot het wijzigen van het omgevingsplan.

Het projectbesluit vervangt het tracébesluit op grond van de Tracéwet, de projectplanprocedure op grond van de Waterwet, het inpassingsplan uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro), de coördinatie-regelingen uit deze wetten en de Ontgrondingenwet. In sommige gevallen is het nemen van een projectbesluit verplicht. Het is ook mogelijk een projectbesluit te nemen bij een privaat belang dat samenvalt met een publiek belang.

Belangrijkste kenmerken

Een projectbesluit wijzigt een omgevingsplan indien nodig en kan daarnaast gelden als omgevingsvergunning of als ander besluit (bijvoorbeeld een verkeersbesluit). Het vraagt een integrale afweging van belangen en de procedure verplicht tot vroegtijdige participatie. Er staat beroep in één instantie tegen open. Voor zover een projectbesluit geldt als omgevingsvergunning liggen toezicht op en handhaving van die omgevingsvergunning bij het bestuursorgaan dat het projectbesluit heeft vastgesteld. Het toezicht op en de handhaving van de gewijzigde regels in het omgevingsplan ligt bij de gemeente. Als het projectbesluit geldt als ander besluit, dan ligt toezicht en handhaving bij het oorspronkelijk bevoegd gezag, dus op de instantie die bevoegd is op grond van de wet waarop het besluit berust.

Overgangsfase en overgangsrecht

Vanaf de invoeringsdatum van de Omgevingswet dienen bevoegde gezagen volgens de projectprocedure te werken en projectbesluiten te nemen voor projecten waarvoor die verplichting geldt. Er is een overgangsfase van toepassing. Daarin is geregeld dat een projectbesluit, voor zover in strijd met het omgevingsplan, voorlopig (tot een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, waarschijnlijk 2029) geldt als vergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Tot die tijd hoeft een projectbesluit niet de regels van het omgevingsplan te wijzigen (mag wel). De gemeente moet het projectbesluit dan zelf in het omgevingsplan verwerken.

Daarnaast is er overgangsrecht van toepassing, om te voorkomen dat stappen die reeds genomen zijn voor invoeringsdatum wet over gedaan dienen te worden. Dit overgangsrecht is afhankelijk van de voorganger van het projectbesluit (tracébesluit, inpassingsplan of projectplan, rijkscoördinatie-regeling).

Anders werken

Afhankelijk van hoe bestuursorganen nu besluiten voor grote projecten in de leefomgeving voorbereiden is een andere manier van werken in meer of mindere mate nodig. De projectprocedure en het nemen van een projectbesluit vragen om een meer integrale belangenafweging, meer samenhangend werken, regionale samenwerking en vroegtijdige participatie.

Digitalisering

Om het mogelijk te maken dat bijvoorbeeld burgers en bedrijven straks direct zien wat er in een projectbesluit staat, wat het projectgebied is en welke regels een projectbesluit in een omgevingsplan wijzigt, wordt er gewerkt aan een 'digitale standaard' voor het projectbesluit. Met die standaard kunnen computers het projectbesluit lezen, onderling gegevens uitwisselen en zichtbaar maken voor gebruikers in de Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaar stellen (LVBB) en het Digitale Stelsel voor de Omgevingswet (DSO).

Vorbereiding

Je kunt je nu al voorbereiden op het werken volgens de projectprocedure, bijvoorbeeld door je kennis bij te spijkeren en door nu al zoveel mogelijk conform projectprocedure en naar de bedoeling van de Omgevingswet te handelen. Ga aan de slag!

1

INLEIDING

Het instrument projectbesluit is één van de zes kerninstrumenten van de Omgevingswet. Waterschappen, provincies en rijk kunnen hiermee vaak complexe projecten uitvoeren in de fysieke leefomgeving met een publiek belang. In sommige gevallen (bijvoorbeeld de aanleg van een snelweg, een windpark met een bepaald vermogen, of een versterking van een primaire waterkering) is het nemen van een projectbesluit verplicht. Om tot een projectbesluit te komen dient het bevoegd gezag de projectprocedure te volgen. Gemeenten kunnen stappen uit deze procedure gebruiken voor gemeentelijke projecten van publiek belang, bijvoorbeeld voor de aanleg van een gemeentelijke rondweg.

Deze verkenning heeft als doel mensen die in de praktijk, ter voorbereiding op en na inwerkingtreding Omgevingswet, met de projectprocedure en het instrument projectbesluit gaan werken van kennis en handvaten te voorzien. Voor geïnteresseerden zijn, waar 'relevant', verwijzingen naar artikelen opgenomen. Het document is niet bedoeld als complete 'handreiking projectbesluit', maar geeft wel bouwstenen die bevoegde gezagen eventueel kunnen gebruiken bij het maken van een eigen handreiking.

Het rapport is tot stand gekomen na bestudering van wetsteksten, gesprekken in een interbestuurlijk werkgroep (ten behoeve van kennisuitwisseling en de digitale standaard projectbesluit), gesprekken met mensen van Binnenlandse Zaken/Eenvoudig Beter (BZK/EB) die werken aan de stelselherziening omgevingsrecht en met mensen die met het projectbesluit aan de slag willen en bevindingen/vragen naar aanleiding van een interbestuurlijke bijeenkomst (ambtelijk niveau) medio 2018 over het projectbesluit.

Deze verkenning is gebaseerd op:

- geïntegreerde versie Omgevingswet met wijzigingen als gevolg van wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet, inclusief de 1^e en 2^e Nota Wijziging (2019),
- wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet, inclusief de 1^e en 2^e Nota Wijziging (2019),
- AMvB's (Staatsblad, 2018).

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een beschrijving van het kerninstrument projectbesluit en nog openstaande vragen. Ook verschillen met het huidige omgevingsrecht, het overgangsrecht en de aanvullingssporen komen hierin aan bod. Hoofdstuk 3 gaat in op de samenhang met de andere kerninstrumenten. Hoofdstuk 4 heeft betrekking op een (eventuele) andere werkwijze bij het projectbesluit in relatie tot huidige, vergelijkbare instrumenten. Digitale aspecten komen in hoofdstuk 5 aan de orde. Het laatste hoofdstuk geeft handvatten voor mensen die aan de slag willen met het instrument.

De bijlagen bevatten (1) afkortingen, (2) definities, (3) een verantwoording van de aanpak, (4) een overzicht van initiatieven en producten met betrekking tot het projectbesluit, (5) een overzicht van stappen in de projectprocedure en (6) een bronnenlijst.

2

WAT IS HET KERNINSTRUMENT 'PROJECTBESLUIT'?

Dit hoofdstuk begint met een korte introductie op de Omgevingswet (paragraaf 2.1). Als je al bekend met de basisbeginselen van de Omgevingswet dan kun je deze paragraaf overslaan. Basiskennis over het projectbesluit staat in paragraaf 2.2. De beschrijving is gedaan aan de hand van vragen en antwoorden, zodat de tekst in een later stadium eenvoudiger via de website www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl kan worden ontsloten.

De overige paragrafen geven antwoord op verdiepende vragen (paragraaf 2.3), veranderingen t.o.v. huidig recht (paragraaf 2.4), het overgangsrecht (paragraaf 2.5) en nog in ontwikkeling zijnde wet- en regelgeving van het nieuwe stelsel voor het omgevingsrecht (paragraaf 2.6).

2.1 Omgevingswet in het kort

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en de regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Daarmee vormt de wet de basis voor de samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving. Het gaat om de balans tussen beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving met het oog op een duurzame ontwikkeling.

Uitgangspunten van de wet

Door de bundeling van wetgeving zijn minder regels nodig. Hierdoor kan de wetgeving duidelijker en overzichtelijker worden opgeschreven. De uitgangspunten van de Omgevingswet zijn:

- minder en daardoor overzichtelijkere regels,
- meer ruimte voor initiatieven,
- lokaal maatwerk,
- vertrouwen.

Doordat er minder regels zijn en doordat deze regels overzichtelijker zijn, is het wettelijke kader inzichtelijker voor burgers, ondernemers en overheden. Bovendien maakt de Omgevingswet het beheer van en de ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving eenvoudiger.

Van motto naar doelen

Het motto van de wet is: 'ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit'. Het motto is vertaald in twee maatschappelijke doelen:

- een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit bereiken en in stand houden,
- de fysieke leefomgeving doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen.

Om deze maatschappelijke doelen te halen zijn er vier verbeterdoelen geformuleerd. De verbeterdoelen zijn:

- de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht vergroten,
- de fysieke leefomgeving in samenhang benaderen,
- de bestuurlijke afwegingsruimte voor de fysieke leefomgeving vergroten,
- de besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving versnellen en verbeteren.

2.2 Basiskennis over het projectbesluit

2.2.1 Wat is het projectbesluit?

Omschrijving projectbesluit

Het projectbesluit is een instrument voor waterschappen, provincies en Rijk voor het mogelijk maken van vaak complexe projecten in de fysieke leefomgeving met een publiek belang. Voorbeelden zijn de aanleg of uitbreiding van een snelweg of de versterking van een primaire waterkering. Ook kan het gaan om private initiatieven die samenvallen met het bereiken van publieke doelen in de fysieke leefomgeving. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van nieuwe natuur of energie-infrastructuur in samenwerking met een private initiatiefnemer. In sommige gevallen is het nemen van een projectbesluit verplicht.

Belangrijkste kenmerken

Het projectbesluit

- wijzigt het omgevingsplan, indien nodig voor het uitvoeren en in werking hebben of in stand houden van het project (Ow, art 5.52 lid 1),
- kan gelden als omgevingsvergunning (Ow, art 5.52 lid 2a),
- kan gelden als ander besluit. In het Omgevingsbesluit wordt aangewezen welke besluiten dit kunnen zijn (Ow, art 5.52 lid 2b; Ob, art 5.7)¹,
- komt tot stand na een wettelijke procedure: de projectprocedure (Ow, afd 5.2; Ob, H5),
- verplicht tot vroegtijdige participatie (o.a. Ow, art 5.47; Ob, art 5.3),
- heeft een kortere beslistermijn bij de bestuursrechter (6 maanden) en beroep in één instantie (Ow, art 16.87),
- verplicht het bevoegd gezag tot toezicht en handhaving van gestelde regels in de omgevingsvergunning als het projectbesluit als omgevingsvergunning geldt (Ow, art 18.2).

In het algemeen (niet alleen voor het projectbesluit) geldt verder dat bevoegde gezagen dienen te handelen conform de doelen van de wet (Ow, art 1.3 en 2.1). Het projectbesluit betreft vaak complexe projecten. Vroegtijdige participatie is onderdeel van de projectprocedure en draagt bij aan het tijdig zichtbaar worden van belangen. Een samenhangende afweging van belangen ten behoeve van het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving is een belangrijk onderdeel van de projectprocedure en het projectbesluit.

¹ Het betreft besluiten die zijn genomen op grond van een andere wet dan de Omgevingswet. Daarbij wordt ook aangegeven welke regels daarbij horen. De regels hebben dan betrekking op de inhoudelijke vereisten waar een aangewezen besluit aan moet voldoen. Denk bijvoorbeeld aan een verkeersbesluit op grond van de Wegenverkeerswet 1994 als een aanpassing van de maximumsnelheid integraal onderdeel is van het projectbesluit en er voldaan wordt aan de voor dat verkeersbesluit geldende inhoudelijke beoordelingskaders van de Wegenverkeerswet 1994.

Bevoegde gezagen

De volgende bestuursorganen kunnen bevoegd gezag zijn voor een projectbesluit (Ow, art 5.44):

- Minister. In de praktijk zal dit vrijwel altijd de Minister van Infrastructuur en Waterstaat of de Minister van Economische Zaken en Klimaat zijn, maar de wet sluit niet uit dat ook andere ministers bevoegd gezag kunnen zijn. De betreffende minister neemt het projectbesluit in overeenstemming met de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Overeenstemming is niet vereist voor:
  - besluiten tot uitwerking of wijziging van een projectbesluit, of
  - bij ministeriële regeling van de Minister BZK en de Minister die het aangaat aangewezen categorieën van projecten, of
  - gevallen waarin de Minister van BZK in overeenstemming met de Minister die het aangaat dat bepaalt.
- College van gedeputeerde staten van een provincie,
- dagelijks bestuur van een waterschap,
Een projectbesluit van het waterschap heeft goedkeuring nodig van gedeputeerde staten (Ow, art 16.72).

Als een projectbesluit niet verplicht is, dan moet de Minister, respectievelijk gedeputeerde staten, bij het vaststellen van een projectbesluit rekening houden met de volgende algemene uitgangspunten (Ow, art 2.3):

- Er is sprake van een nationaal, respectievelijk provinciaal, belang én dat belang kan niet doelmatig en doeltreffend door de provincie of de gemeente, respectievelijk de gemeente, worden behartigd, of
- het is nodig voor een doelmatige en doeltreffende uitoefening van de taken en bevoegdheden op grond van de Omgevingswet of de uitvoering van een internationaalrechtelijke verplichting.

Het dagelijks bestuur van het waterschap kan een projectbesluit alleen vaststellen voor waterschapstaken (Ow, art 5.44, en 2.17, 1^e lid, aanhef en a).

De Minister die het aangaat, in overeenstemming met de Minister van BZK, kan de bevoegdheid om een projectbesluit vast te stellen overdragen aan gedeputeerde staten van de provincie waar het project geheel of in hoofdzaak wordt uitgevoerd, als deze daarmee instemmen (Ow, art 5.44b).

Gemeenten kunnen geen projectbesluit nemen. Als gemeenten de aangegeven stappen uit de projectprocedure volgen voor het opnemen van regels in het omgevingsplan voor een gemeentelijk project van publiek belang, dan geldt de versnelde beslistermijn en beroep in één instantie zoals die geldt voor de projectprocedure (zie Ow, art 5.55; Mvt, par 3.3.9 onderaan).

2.2.2 Waarom is het projectbesluit opgenomen in de Omgevingswet?

In de Omgevingswet gaan (delen van) wetten op die verschillende procedures kennen voor grote of complexe projecten van publiek belang. Voor dit type projecten betreft het de Tracéwet, Wet ruimtelijke ordening, (delen van de) Waterwet en de Ontgrondingenwet. Door de verschillende procedures te uniformeren wordt het totale rechtstelsel overzichtelijker.

In verband met de omvang en/of complexiteit van de projecten is behoefte aan een zorgvuldige maatschappelijke afweging. Eveneens is behoefte aan snellere besluitvorming. Door participatie in de verkenningsfase van de projectprocedure sluiten projecten naar verwachting beter aan bij maatschappelijke behoeften. Bedoeling is dat de totale doorlooptijd om projecten te realiseren wordt verkort.

2.2.3 Hoe ziet de projectprocedure eruit?

Onderdelen projectprocedure

De procedure om tot een projectbesluit te komen, de projectprocedure (zie figuur 1), is wettelijk vastgesteld (Ow, afd 5.2 en Ob, H5) en bestaat uit:

1. kennisgeving voornemen,
2. kennisgeving participatie,
3. verkenning,
4. voorkeursbeslissing (soms),
5. projectbesluit.

Figuur 1: Projectprocedure

Hieronder volgt een toelichting op deze 5 onderdelen.

Ad 1) Kennisgeving voornemen

Met de kennisgeving van het voornemen geeft het bestuursorgaan dat de projectprocedure gaat toepassen (het bevoegd gezag) aan dat een verkenning zal worden uitgevoerd over de mogelijke uitvoering van een project. Het project is een mogelijk bestaande of toekomstige opgave in de fysieke leefomgeving.

Iedereen wordt binnen een vast te stellen termijn in de gelegenheid gesteld mogelijke oplossingen voor de opgave voor te dragen. Het bevoegd gezag geeft daarbij uitgangspunten aan voor het redelijkerwijs in beschouwing nemen van die oplossingen.

De kennisgeving bevat in ieder geval (Ow, art 5.47, Ob, art 5.2):

- duidelijkheid of de procedure wel of geen voorkeursbeslissing bevat,
- een beschrijving van de opgave,
- een beschrijving van de wijze waarop de verkenning zal worden uitgevoerd,
- de termijn waarbinnen de verkenning zal worden uitgevoerd, en
- een vermelding van het bevoegd gezag. Dit is met name relevant als het project is gelegen in meerdere provincies, als het project is gelegen in het werkingsgebied van meerdere waterschappen of bij private initiatieven.

Ad 2) Kennisgeving participatie

In de kennisgeving participatie staat hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de verkenning worden betrokken.

Het bevoegd gezag dient hierbij in ieder geval in te gaan op (Ob, art 5.3):

- wie worden betrokken,
- waarover zij worden betrokken,
- wanneer zij worden betrokken,
- wat de rol is van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer bij het betrekken van deze partijen, en
- waar aanvullende informatie beschikbaar is of in de loop van de procedure beschikbaar komt. Het bevoegd gezag moet er voor zorgen dat de benodigde informatie op toegankelijke wijze beschikbaar is.

Deze kennisgeving participatie kan gelijktijdig plaatsvinden met de kennisgeving voornemen. Dit is echter niet verplicht. Er kan bijvoorbeeld behoefte zijn aan meer tijd om het participatieproces in te richten. De kennisgeving participatie moet uiterlijk bij aanvang van de verkenning worden gedaan.

De kennisgeving participatie vindt plaats op een door het bevoegd gezag te bepalen geschikte wijze, waardoor op efficiënte wijze een zo breed mogelijk publiek (andere overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties, burgers) wordt bereikt.

Ad 3) Verkenning

In de verkenning gaat het om het verzamelen van alle benodigde informatie over oplossingsmogelijkheden voor de opgave. In de verkenning moet het bevoegd gezag kennis en inzichten krijgen over (Ow, art 5.48):

- de aard van de opgave,
- de voor de fysieke leefomgeving relevante ontwikkelingen,
- de mogelijke oplossingen voor die opgave. Onder de mogelijke oplossingen kunnen ook de oplossingen vallen die door derden in reactie op de kennisgeving van het voornemen zijn aangedragen.

Degene die in reactie op de kennisgeving van het voornemen een mogelijke oplossing heeft voorgedragen, kan het bevoegd gezag vragen om daarover advies in te winnen bij een onafhankelijke deskundige. Het bevoegd gezag kan ook ambtshalve een onafhankelijke deskundige om advies vragen (Ow, art 5.48).

Er gelden geen eisen aan de wijze waarop de verkenning wordt uitgevoerd. De verkenning moet voldoende informatie bieden om een projectbesluit te kunnen opstellen of, als een voorkeursbeslissing wordt genomen, om die voorkeursbeslissing te nemen. Het bevoegd gezag beslist of een voorgedragen mogelijke oplossing redelijkerwijs in beschouwing moet worden genomen.

Ad 4) Voorkeursbeslissing (soms verplicht, anders facultatief)

De voorkeursbeslissing vormt een afsluiting van de verkenning. Voor projecten tot aanleg of grote wijziging van wegen of spoorwegen of tot aanleg van vaarwegen is het nemen van een voorkeursbeslissing verplicht (Ob, art 5.4). Voor andere projecten beslist het bevoegd gezag of het een voorkeursbeslissing wil nemen. In de kennisgeving van het voornemen moet vermeld worden of er een voorkeursbeslissing wordt genomen. Dit geldt zowel voor projecten waar die beslissing verplicht voor is als voor overige projecten waarvoor besloten wordt dit op te nemen in de procedure.

De voorkeursbeslissing houdt in (Ow, art 5.49, Ob art 5.5):

- het uitvoeren van een project,
- een oplossing zonder project,
- een combinatie van a of b met de uitvoering van andere projecten,
- het niet uitwerken van een oplossing.

In de voorkeursbeslissing geeft het bevoegd gezag aan welk van de onderzochte oplossingen in de verkenning de voorkeur heeft. Ook staat in de voorkeursbeslissing hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen zijn betrokken. De voorkeursbeslissing geeft dus aan op welke wijze de participatie is uitgevoerd. Tenslotte gaat de voorkeursbeslissing in op de (eventueel) door derden voorgedragen mogelijke oplossingen en de daarover door deskundigen uitgebrachte adviezen.

Vaststellen voorkeursbeslissing

De voorkeursbeslissing is niet rechtstreeks bindend. De voorkeursbeslissing betreft het uitspreken van een voorkeur door het bevoegd gezag en is van politiek-bestuurlijke aard. Er is daarom geen bezwaar en beroep mogelijk (Awb, bijlage 2 art 1). Wel wordt de voorkeursbeslissing voorbereid met de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (Ob, art 16.70; Awb, afd 3.4) waarbij iedereen (niet alleen belanghebbenden) zienswijzen naar voren kan brengen.

Voor projecten die in bijlage V van het Omgevingsbesluit staan, moet in de voorbereidingsprocedure een milieueffectrapport (mer) worden gemaakt (Ow, art 16.43). Het bevoegd gezag kan in andere gevallen vrijwillig besluiten een milieueffectrapport te maken. Als een plan een kader vormt voor een te nemen besluit voor een mer-plichtig project moet een plan-mer worden gemaakt. In de praktijk is een voorkeursbeslissing plan-mer plichtig (zie ook par 2.3.1, 5^e vraag).

Ad 5) Projectbesluit

Het projectbesluit bevat (Ow, art 5.51, Ob art 5.6):

- een beschrijving van het project,
- de permanente en/of tijdelijke maatregelen en voorzieningen om het project te realiseren (voor zover nodig),
- de maatregelen die zijn gericht op het ongedaan maken, beperken of compenseren van de nadelige gevolgen van het project of van het in werking hebben of in stand houden daarvan voor de fysieke leefomgeving (voor zover nodig),
- hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen zijn betrokken en wat de resultaten zijn van de verkenning, waarbij in ieder geval wordt ingegaan op de door derden voorgedragen mogelijke oplossingen en de daarover door deskundigen uitgebrachte adviezen. Je kunt hierbij gebruik maken van wat je eventueel al in de voorkeursbeslissing hebt opgenomen.

Het projectbesluit kan verder bestaan uit (Ow, art 5.52):

- regels die het omgevingsplan wijzigen (voor zover nodig). Tijdens de overgangsfase van het omgevingsplan is dit nog niet verplicht (zie hiervoor paragraaf 2.5.5),
- omgevingsvergunningen voor activiteiten ter uitvoering van het projectbesluit waarvoor het besluit geldt. Denk bijvoorbeeld aan omgevingsvergunningen voor bouwactiviteiten of voor beperkingengebiedactiviteiten,
- andere besluiten waar het voor geldt, bijvoorbeeld een verkeersbesluit (Wegenverkeerswet) of de onttrekking van een weg aan de openbaarheid (Wegenwet),
- eventueel: een besluit om decentrale regels om dringende redenen buiten toepassing te laten (Ow, art 5.53 3e en 4e lid).

Niet alle projectbesluiten hoeven alle elementen te bevatten. Naar verwachting zal het voor de realisatie van een project meestal nodig zijn het omgevingsplan te wijzigen en zal het projectbesluit bestaan uit een combinatie van regels die het omgevingsplan wijzigen en verschillende uitvoeringsbesluiten. Als het voor het realiseren van het project niet nodig is het omgevingsplan te wijzigen, kan het projectbesluit ook alleen gelden als een of meer uitvoeringsbesluiten. Andersom is het in theorie ook mogelijk dat het projectbesluit alleen het omgevingsplan wijzigt en dat alle benodigde uitvoeringsbesluiten pas op een later moment worden genomen.

Een projectbesluit moet voldoen aan diverse regels. Naast algemene regels voor besluiten (Awb) moeten projectbesluiten van provincies en van waterschappen bijvoorbeeld voldoen aan instructieregels van het Rijk. Projectbesluiten van Gedeputeerde staten en waterschappen moeten voldoen aan instructieregels van Provinciale Staten (Ow, afd 2.5; Bkl, H9). Als het projectbesluit geldt als omgevingsvergunning dan dienen de beoordelingsregels voor die vergunning te worden gevolgd. Zie paragraaf 3.3 voor meer informatie over de samenhang met andere regels uit de kerninstrumenten van de Omgevingswet.

Vaststellen projectbesluit

Een projectbesluit wordt voorbereid met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (Awb, afd 3.4; Ow, art 16.71). Daarin staan onder andere regels over kennisgeving, ter inzagelegging, mogelijkheid tot zienswijzen en besluitvorming. Tegen een projectbesluit van het Rijk of van een provincie staat beroep open bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (geen bezwaar, zie Awb art 7:1). Dit geldt ook voor het projectbesluit van het waterschap in combinatie met het goedkeuringsbesluit van gedeputeerde staten.

Een projectbesluit van het Rijk of van een provincie treedt vier weken na bekendmaking in werking (Ow, art 16.78, 3^e lid). Een projectbesluit van een waterschap treedt vier weken na het goedkeuringsbesluit van gedeputeerde staten in werking (Ow, art 16.78, 4^e lid). Een projectbesluit kan ook eerder in werking treden als er volgens het bevoegd gezag sprake is van spoedeisende omstandigheden.

Overig

Voor alle besluiten geldt dat ze onder andere ook moeten voldoen aan regels daarover uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb), tenzij in de Omgevingswet anders is aangegeven (zie bijvoorbeeld Ow, art 16.30 en 16.72). Zo geldt bijvoorbeeld voor alle besluiten de motiveringsplicht (Awb, art 3.46).

2.2.4 Wanneer moet en kan het projectbesluit worden ingezet als instrument?

Rijk

Het Rijk moet een projectbesluit vaststellen:

- bij aanleg auto(snel)wegen, vaarwegen, spoorwegen, bepaalde wijzigingen daarvan en primaire waterkeringen (Ow, art 5.46);
- voor in artikel 9b (nieuw) van de Elektriciteitswet genoemde productie-installaties, bijvoorbeeld bij een productie-installatie voor windenergie > 100 MW;
- voor aanleg en uitbreiding van in artikel 39 b Gaswet genoemde gastransportnetten en de aanleg of uitbreiding van de genoemde LNG-installatie;
- voor de aanleg van de in artikel 141a Mijnbouwwet (nieuw) genoemde projecten.

Het Rijk kan een projectbesluit opstellen voor andere projecten met een nationaal belang. In paragraaf 2.3.2 is toegelicht wanneer iets van nationaal belang is; de wet doet hier geen uitspraak over. Zie ook de overwegingen bij optionele inzet onderaan deze subparagraaf.

Provincie

De Invoeringswet Omgevingswet wijzigt o.a. de Elektriciteitswet 1998 (Iw, art 6.1). Hier wordt geregeld dat de provincie de projectprocedure in ieder geval moet toepassen op de aanleg of uitbreiding van een windenergieproject van ten minste 5 MW, maar minder dan 100MW.

De Omgevingswet zelf wijst geen verplichte gevallen aan waarin de provincie een projectbesluit moet opstellen (Ow, art 5.44, lid 1). Een projectbesluit is mogelijk bij projecten met een provinciaal belang. In paragraaf 2.3.1 is toegelicht wanneer iets van provinciaal belang is; de wet doet hier geen uitspraak over.

Waterschap

Het dagelijks bestuur van het waterschap moet een projectbesluit vaststellen voor de aanleg, verlegging of versterking van primaire waterkeringen die niet in beheer zijn bij het Rijk (Ow, art 5.46, lid 2).

Het waterschap kan een projectbesluit vaststellen met het oog op de toegedeelde taken voor de fysieke leefomgeving op het gebied van het beheer van watersystemen en de zuivering van stedelijk afvalwater (Ow, art 5.44 jo. 2.17 lid 1). Het is niet wettelijk voorgeschreven om de keuze om een projectprocedure op te starten vooraf met de provincie af te stemmen. Omdat een projectbesluit goedkeuring nodig heeft van gedeputeerde staten in verband met het integrale karakter van het besluit, ligt het wel in de rede om dit te doen.

Overwegingen bij optionele inzet

Situaties waarin het projectbesluit ingezet kan worden staan hiervoor beschreven. Overwegingen in de praktijk (de wet gaat hier verder niet op in) om het instrument dan in te zetten kunnen zijn:

- de wens om de regie in eigen hand te houden,
- het gaat om een complex project met veel belangen,
- de wens om een integraal besluit te nemen.

Bij de inzet van het projectbesluit moet rekening gehouden worden met de algemene criteria voor verdeling van taken en bevoegdheden (Ow, art 2.3). Op hoofdlijnen is het criterium: decentraal, tenzij dat anders geregeld is in de wet of niet doelmatig en doeltreffend is.

2.2.5 Kunnen gemeenten het projectbesluit gebruiken?

De gemeente kan het projectbesluit niet inzetten als instrument. Een gemeente kan haar omgevingsplan wijzigen indien nodig of een omgevingsvergunning verlenen om van het plan af te wijken. Wel kunnen gemeenten de aangegeven stappen van de projectprocedure toepassen voor complexe projecten van publiek belang met meerdere oplossingen/alternatieven (Ow, art 5.55). Bijvoorbeeld bij de aanleg van een rondweg. Het betreft de stappen: 1) kennisgeving voornemen, 2) kennisgeving participatie 3) verkenning 4) voorkeursbeslissing (facultatief). Ook moet (net als bij een projectbesluit) worden aangegeven hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding zijn betrokken en wat de resultaten zijn van de uitgevoerde verkenning. Daarbij moet in ieder geval worden ingegaan op de door derden voorgedragen mogelijke oplossingen en de daarover door deskundigen uitgebrachte adviezen (Ow, art 5.47, 5.48, 5.49 en 5.51).

Voordeel voor gemeenten van het volgen van de procedure voor gemeentelijke projecten van publiek belang is een versnelde behandeling bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (beslistermijn van 6 maanden, net zoals bij het projectbesluit). De procedure leidt tot het wijzigen van regels in het omgevingsplan. Eventueel benodigde omgevingsvergunningen voor de uitvoering van het project kunnen gecoördineerd worden voorbereid met de omgevingsplanwijziging. Ook op latere uitvoeringsbesluiten kan de coördinatieregeling worden toegepast (Ow, art 5.55 en 5.45; zie ook Awb, afd 3.5, consultatieversie).

2.2.6 Toezicht en handhaving

Voor zover een projectbesluit geldt als omgevingsvergunning ligt de handhavingstaak voor die omgevingsvergunning bij het bestuursorgaan dat dit projectbesluit heeft vastgesteld (Ow, art 18.2). Dit geldt niet als de omgevingsvergunning na het nemen van het projectbesluit wordt verleend, bijvoorbeeld met toepassing van de coördinatieregeling, die voor bepaalde projecten van IenW en EZK verplicht is (Ow, art 5.45 resp. Iw/Ew art 9b). Handhaving ligt dan bij het bevoegd gezag voor die vergunning.

Als een projectbesluit regels in een omgevingsplan wijzigt, ligt toezicht en handhaving van de (gewijzigde) regels in het omgevingsplan bij de gemeente (Ow, art 18.2 en 4.2).
Als een projectbesluit geldt als ander besluit (o.a. verkeersbesluiten) dan ligt toezicht en handhaving bij het oorspronkelijk bevoegd gezag van de wet waar dat besluit op is gebaseerd.

Zie voor handhaving in de overgangsfase paragraaf 2.4.

2.3 Verdiepende vragen en antwoorden rondom het projectbesluit

2.3.1 Proces

Kunnen waterschappen gezamenlijk of provincies gezamenlijk een projectbesluit nemen?

Waterschappen of provincies kunnen gezamenlijk een project uitvoeren. Voor een dergelijk project zijn gedeputeerde staten van de provincie of het dagelijks bestuur van het waterschap waar het project geheel of in hoofdzaak wordt uitgevoerd, het bevoegd gezag voor het projectbesluit. Een provincie en een waterschap kunnen ook samen een project uitvoeren. Gedeputeerde staten zijn dan bevoegd gezag (Ow, art 5.44a).

Is een voorbereidingsbesluit mogelijk?

Provinciale Staten en Minister (de Minister die het aangaat al dan niet in overeenstemming met Minister BZK) kunnen een voorbereidingsbesluit nemen. Het voorbereidingsbesluit wijzigt het omgevingsplan met voorbeschermingsregels. Gemeenten mogen dan geen regels stellen in het omgevingsplan die strijdig zijn met regels uit het voorbereidingsbesluit (Ow, art 4.16 en 4.19a). Waterschappen hebben die mogelijkheid niet, maar zouden in de praktijk wellicht de provincie hierom kunnen vragen.
Op een voorbereidingsbesluit zijn geen zienswijzen mogelijk.

Moet het projectbesluit alle omgevingsvergunningen bevatten om het project uit te voeren?

Het projectbesluit kan omgevingsvergunningen bevatten die nodig zijn voor het project, maar dat hoeft niet. Vaak zal het niet mogelijk of doelmatig zijn om alle omgevingsvergunningen in het projectbesluit op te nemen. Meer technische vergunningen die nodig zijn voor bijvoorbeeld een bouwactiviteit zullen vaak later worden aangevraagd. Als je de omgevingsvergunning via het projectbesluit realiseert, dan ben je daarmee tevens bevoegd gezag voor toezicht en handhaving (Ow, art 18.2).

Kun je in een later stadium het projectbesluit verder uitwerken?

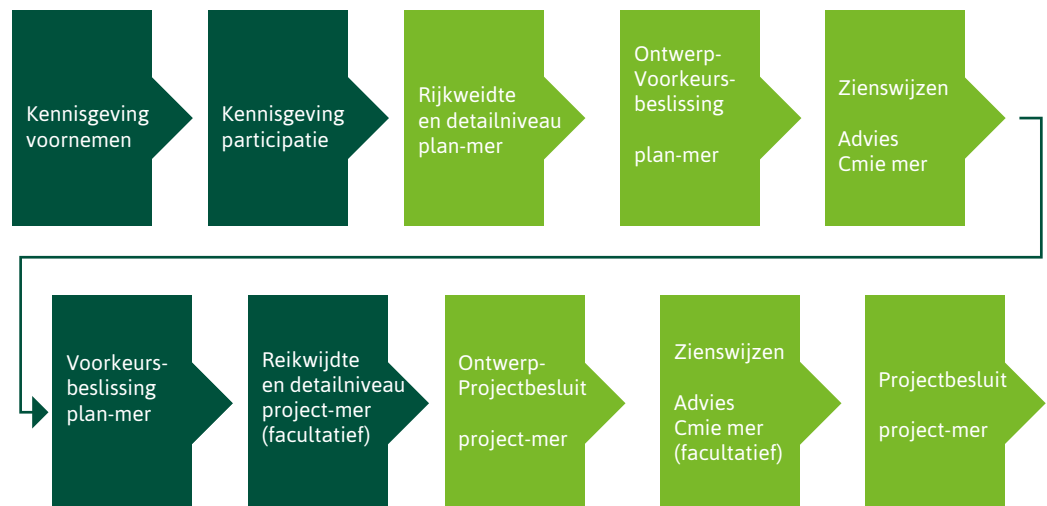
Het projectbesluit kan binnen bepaalde grenzen verder worden uitgewerkt, bijvoorbeeld als er over een bepaald onderdeel nog geen duidelijkheid is. In dat geval is geen kennisgeving voornemen, verkenning of voorkeursbeslissing vereist (Ow, art 5.50 en 5.54). Wel dient de uitgebreide voorbereidingsprocedure gevolgd te worden (Awb, afd 3.4).

De coördinatieregeling kan gebruikt worden om besluiten ter uitvoering van een projectbesluit te coördineren (Ow, art 16.7; Awb, afd 3.5). Toepassing van deze regeling is verplicht voor projectbesluiten voor hoofdinfrastructuur en primaire waterkeringen en voor projecten in de Elektriciteitswet 1998, Gaswet en Mijnbouwwet (Ow, art 5.45 en 5.46; Iw-Ew, art 9b 2^e lid; Iw-Gw art 39b 2^e lid; Iw-Mw art 141a 2^e lid).

Wat is de relatie tussen de projectprocedure en de Milieueffectrapportage (mer)?

Als een projectbesluit betrekking heeft op een mer(beoordelings)plichtig project, zoals genoemd in bijlage V van het Omgevingsbesluit, dan moet voldaan worden aan de verplichtingen van de milieueffectrapportage voor projecten (Ow, par 16.4.2 en Ob, afd 11.2). In de praktijk zal een projectbesluit veelal mer-plichtig zijn. Aan een projectbesluit kan een voorkeursbeslissing voorafgaan; soms is dat ook verplicht (Ob, art 5.4). Bij de voorkeursbeslissing moet worden voldaan aan de mer-verplichtingen voor plannen (Ow, par 16.4.1 en Ob, afd 11.1).

Als in de projectprocedure geen voorkeursbeslissing wordt genomen, is geen plan-mer nodig. Zie figuur 2 voor de samenhang van de projectprocedure met de mer.

Figuur 2: Samenhang van de projectprocedure met de mer-procedure

In de verkenningsfase moeten oplossingen die de omgeving draagt serieus bekeken worden. Moet er ook serieus gekeken worden naar onderwerpen die een verrijking van de opgave betreffen?

Het bevoegd gezag moet serieus kijken naar oplossingen die de omgeving aandraagt. In de kennisgeving geeft ze uitgangspunten voor het redelijkerwijs in beschouwing nemen van oplossingen (zie Ow, art 5.47 3^e lid). In het projectbesluit (Ow, art 5.51) gaat ze o.a. in op de door derden voorgedragen mogelijke oplossingen en de daarover door deskundigen uitgebrachte adviezen. De opgave en uitgangspunten geven het kader waaraan oplossingen van derden voor het realiseren van het project worden getoetst en (gemotiveerd) al dan niet worden meegenomen in het proces.

Eventuele verrijking van de opgave kan worden meegenomen, maar is niet verplicht. Als de opgave door de verrijking substantieel wordt aangepast, zal mogelijk een nieuwe projectprocedure nodig zijn. De verrijking zal in ieder geval niet leiden tot een verplichte voorkeursbeslissing als deze door de verrijking verplicht zou zijn, de basis voor het al dan niet verplicht zijn van een voorkeursbeslissing is de opgave zoals geformuleerd in de kennisgeving voornemen.

Hoe ga je om met informatievoorziening in de projectprocedure?

Algemeen

Informatie vormt een cruciale schakel bij de zorg voor de fysieke leefomgeving. Het gaat daarbij om drie typen informatie (MvT, par 4.20.2):

- informatie over de toestand van de fysieke leefomgeving,
- informatie over activiteiten en hun gevolgen voor de fysieke leefomgeving,
- informatie over de geldende rechtstoestand.

Betere beschikbaarheid van informatie voor iedereen kan bijdragen aan de maatschappelijke doelen en verbeterdoelen van de stelselherziening, zoals doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke functies resp. snellere en betere besluitvorming.

Informatie in relatie tot de projectprocedure

Het bevoegd gezag moet nagaan welke informatie voor de participatie beschikbaar moet worden gesteld. Het gaat dan niet alleen om de informatie die al bij de aanvang van de verkenning beschikbaar is, maar ook om informatie die gedurende de gehele projectprocedure wordt vergaard. Denk bijvoorbeeld aan de mogelijke oplossingen die zijn aangedragen door derden en mogelijk daarover uitgebrachte adviezen. Of aan het beschikbaar stellen van tussentijdse resultaten van de verkenning. Het gaat niet om het beschikbaar stellen van alle memo's, notities, verslagen, enzovoort. Wél gaat het bevoegd gezag in het participatieproces na welke rapportages en onderzoeksrapporten relevant zijn om derden gelijkwaardig te kunnen laten participeren. De initiatiefnemer dient deze aan te leveren.

Naast het beschikbaar stellen van de benodigde informatie is er sprake van de formele documenten die verplicht moeten worden aangeleverd aan de Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaar (LVBB, zie paragraaf 5.1.2) stellen: de (ontwerp) voorkeursbeslissing en het (ontwerp)projectbesluit.

Voor het op een toegankelijke wijze beschikbaar stellen van de benodigde informatie kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een (project)website of aan fysieke terinzagelegging op een voor derden toegankelijke plaats zoals een projectlocatie (kantoor). Het bevoegd gezag dient zorg te dragen voor de beschikbaarstelling van de benodigde informatie, maar de uitvoering kan ook bij de (eventuele) initiatiefnemer worden belegd. Deze rolverdeling wordt dan in de kennisgeving participatie opgenomen, net zoals de locatie (website en/of fysiek) waar de informatie te vinden is (Ob/NvT, par 4.4.4).

Kan een gemeente in beroep tegen een projectbesluit?

Ja. Het is echter de bedoeling dat je aan de voorkant, in de verkenningsfase, er met elkaar uitkomt. De wet bevat waarborgen, zoals participatie als verplicht onderdeel van projectbesluit om dit te bevorderen.

Is er bezwaar en beroep mogelijk tegen de wijziging van het omgevingsplan door een projectbesluit? En wie is dan verweerder: gemeente of initiatiefnemer projectbesluit?

Er staat beroep in één instantie open op het projectbesluit (Ow, art 16.87). Eventuele wijziging van het omgevingsplan is onderdeel van dat projectbesluit waarop het beroep mogelijk is. De verweerder is het bevoegd gezag van het projectbesluit.

2.3.2 Scope en inzetbaarheid

Een projectbesluit is o.a. mogelijk bij publieke projecten met een provinciaal of nationaal belang. Wanneer is er sprake van een provinciaal of nationaal belang?

Voor bepaalde projecten van provinciaal of nationaal belang is een projectbesluit verplicht (zie paragraaf 2.2.4). Voor andere projecten kan het provinciale of nationale belang bijvoorbeeld volgen uit een (provinciale of nationale) omgevingsvisie of een programma.

Of een onderwerp van provinciaal of nationaal belang is, is mede afhankelijk van de bestuurlijke context op een bepaald moment. Denk bijvoorbeeld aan decentralisatie van natuurtaken van Rijk naar provincie die de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden.

Pas als een belang niet doelmatig en doeltreffend lokaal opgepakt kan worden, kan sprake zijn van een provinciaal of nationaal belang dat de uitoefening van taken of bevoegdheden door provincie of Rijk rechtvaardigt. Een opgave die betrekking heeft op twee of drie gemeenten hoeft dus geen provinciale opgave te zijn (zie ook Ow/MvT p 78 en 400). Het zou ook een provinciaal belang kunnen betreffen dat doelmatig en doeltreffend door gemeenten kan worden opgepakt. Nationale belangen kunnen bijvoorbeeld spelen als opgaven betrekking hebben op rijkswateren. Ook kan de provincie een rol spelen bij het uitvoering geven aan nationale belangen. Zie voor algemene criteria voor verdeling taken en bevoegdheden artikel 2.3 uit de Omgevingswet.

Wat is de reikwijdte van een projectbesluit van waterschappen?

Het dagelijks bestuur van het waterschap is verplicht om een projectbesluit vast te stellen voor de aanleg of versterking van een primaire waterkering. Bovendien kunnen provincies een instructie geven (Ow, art 2.33) of in hun omgevingsverordening aan waterschapsbesturen een instructieregel opnemen om projectbesluiten vast te stellen voor bijvoorbeeld de aanleg of versterking van regionale waterkeringen (Ow, art 2.22 en 2.23).

Als een project niet via een projectbesluit wordt gerealiseerd, kan sprake zijn van een vergunning eigen dienst of een vrijstelling, afhankelijk van hoe een en ander in de waterschapsverordening is geregeld.

Waterschappen kunnen een projectbesluit nemen op het gebied van het beheer van watersystemen (voor zover aan het waterschap toebedeeld) en de zuivering van stedelijk afvalwater (Ow, art 5.44 en art 2.17).

Kun je het projectbesluit ook inzetten als instrument om bepaalde functies te schrappen, zoals bijvoorbeeld kantoorlocaties?

Nee, dat kan niet.

Het projectbesluit is bedoeld voor de realisatie van projecten, dus voor het mogelijk maken dat een activiteit wordt verricht, niet voor het laten stoppen van een activiteit. Bij projecten is duidelijk welke nieuwe activiteit mogelijk moet worden gemaakt. Het omgevingsplan mag alleen worden gewijzigd voor zover dat nodig is voor het project. Bij schrappen ("wegbestemmen") wordt een toegestane activiteit op een locatie onmogelijk gemaakt. De gemeente moet in dat geval zelf de (beleids)keuze maken welke activiteit of activiteiten op de locatie wél passend is of zijn. Via instructie(regel)(s) kan een provincie aan een gemeente opdracht geven om bepaalde functies of activiteiten te schrappen. De gemeente heeft in dat geval de ruimte om te kiezen wat er in de plaats komt. Zo'n instructie(regel) voldoet daarmee aan het uitgangspunt van proportionaliteit, om niet meer in te grijpen in de decentrale bevoegdheid dan nodig (Ow, art 2.2). In de huidige situatie kan dit overigens ook.

Welke rol speelt het projectbesluit bij luchthavens?

Besluitvorming over en realisatie van (wijzigingen gerelateerd aan) luchthavens loopt via de Wet luchtvaart en het zogenaamde Luchthavenbesluit. Aanwijzing en begrenzing van beperkingengebieden in dit kader blijft bij het luchthavenbesluit.

Bij het voorbereiden en nemen van een projectbesluit voor bijvoorbeeld een weg dient het bevoegd gezag rekening te houden met instructieregels uit Besluit kwaliteit leefomgeving over beperkingen aan functies en toegestaan gebruik in het luchthavengebied en bijbehorende beperkingengebied. (Ow, art 2.29, Bkl, art 9.1 jo par 5.1.6.5 en 5.1.7.5).

2.3.3 Overig

Wat is een project?

Een project betreft (Ow, bijlage A):

- het bouwen van bouwwerken of de totstandbrenging van installaties of werken, of
- andere activiteiten die onderdelen van de fysieke leefomgeving wijzigen, inclusief activiteiten voor de winning van delfstoffen.

Kort gezegd: een project is een activiteit of een verzameling van activiteiten.

Kan een private initiatiefnemer bezwaar maken en/of in beroep gaan als het bevoegd gezag geen medewerking wil verlenen om een projectprocedure te starten?

Ja. Er is dan namelijk sprake van een besluit. De afwijzing heeft dan betrekking op het niet starten van de projectprocedure voor het projectbesluit. Op een besluit tot afwijzing is de reguliere procedure van toepassing. Tegen het afwijzingsbesluit staat bezwaar, beroep en hoger beroep open (MvT, par 4.5.3, p 159; Awb, Titel 4.1).

Kun je de kennisgeving participatie als startpunt gebruiken om te komen tot een participatieplan?

De kennisgeving participatie moet in ieder geval aan een aantal wettelijke eisen voldoen (zie paragraaf 2.2.3, onder kopje 2). De invulling daarvan is verder vrij. Het is dus mogelijk om bijvoorbeeld op hoofdlijnen zaken aan te geven in de kennisgeving die je vervolgens in een eerste bijeenkomst met de omgeving verder uitwerkt. Een participatieplan opstellen is geen vereiste vanuit de Omgevingswet.

Wat gebeurt er met de huidige (rijks)coördinatiereregelingen?

De rijksoverheid kan op dit moment bij projecten van nationaal belang de besluitvorming coördineren via de rijkscoördinatiereregeling. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) in overeenstemming met het ministerie van BZK coördineert bijvoorbeeld projecten op het gebied van energie-infrastructuur die van nationaal belang zijn. Het kan ook gaan om een bijzonder nationaal natuurgebied.

De rijkscoördinatiereregeling maakt het mogelijk om de procedures voor verschillende besluiten (vergunningen en ontheffingen) die voor een project nodig zijn tegelijkertijd en in onderling overleg te laten verlopen. Het gaat naast vergunningen en ontheffingen vaak ook om een inpassingsplan van het Rijk.

Deze rijkscoördinatiereregeling, evenals coördinatiereregelingen uit de Tracéwet, Waterwet, en Ontgrondingenwet, verdwijnt. De regeling wordt vervangen door de projectprocedure (Ob, NvT, par 4.4.1) in combinatie met de (nieuwe) coördinatiereregeling van de Awb, die kan worden gebruikt voor latere uitvoeringsbesluiten. Zie verder paragraaf 2.4 (onder punt 4).

Waarom is goedkeuring van gedeputeerde staten (GS) nodig op een projectbesluit van een waterschap?

Een door het dagelijks bestuur van een waterschap genomen projectbesluit (of uitwerking daarvan) heeft goedkeuring nodig van GS van de provincie. Die goedkeuring is vereist in verband met andere betrokken belangen op het gebied van de fysieke leefomgeving dan waterbelangen. Zo wijzigt het projectbesluit direct de regels van het omgevingsplan, waarbij moet worden voldaan aan het vereiste van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Door de goedkeuring van GS, die bevoegdheden hebben over ruimtelijke aspecten, kan het projectbesluit voor waterschappen zich ook tot die aspecten uitstrekken (Ow, art 16.72).

De goedkeuring van het provinciaal bestuur als onderdeel van de algemene democratie is nodig om projectbesluiten met de daarbij behorende bevoegdheid van het functionele waterschapbestuur om het omgevingsplan te wijzigen, te legitimeren².

Waarom is de projectprocedure/het projectbesluit een relevant instrument voor gemeenten om kennis van te nemen?

Gemeenten krijgen op verschillende manieren met de projectprocedure en het projectbesluit te maken:

- gemeenten kunnen stappen uit de projectprocedure volgen voor gemeentelijke projecten van publiek belang (zie Ow, art 5.55, zie ook par 2.2.5),
- het projectbesluit wijzigt een omgevingsplan indien nodig voor het project. De gemeente speelt dan een rol in de samenwerking en participatie rondom het projectbesluit. De gemeente moet ook zorgdragen voor toezicht en handhaving van de gewijzigde regels in het omgevingsplan (Ow, art 18.2 en 4.2),
- gemeenten hebben adviesrecht voor zover het projectbesluit geldt als omgevingsvergunning(en) (Ow, art 16.20),
- in de overgangsfase hoeft het projectbesluit het omgevingsplan niet te wijzigen. Voor zover het projectbesluit in strijd is met het omgevingsplan, geldt het dan als omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Gemeenten dienen er vervolgens voor te zorgen dat het omgevingsplan in overeenstemming wordt gebracht met die omgevingsvergunning voor een bij Koninklijk Besluit nog te bepalen datum (mogelijk 2029, zie Iw/Mvt, p90) of anders binnen 5 jaar na vaststelling van het projectbesluit (Iw, art 4.17, 22.5 en 22.16),
- provinciale Staten en de Minister kunnen een voorbereidingsbesluit nemen ten behoeve van een projectbesluit (zie paragraaf 2.3.1, 2^e vraag).

Gelden er regels over de houdbaarheid van onderzoeksgegevens bij projectbesluiten?

Onderzoeksgegevens mogen bij het nemen van een projectbesluit niet ouder zijn dan 2 jaar. Daarna moet worden onderbouwd dat deze gegevens nog actueel zijn. Voor besluiten die van toepassing zijn op N2000 en flora- en fauna-activiteiten geldt deze onderbouwingsverplichting altijd. (Ow, art 16.5).

Achtergrond van de bepaling is het terugdringen van onderzoekslasten.

Het bovenstaande geldt niet voor een milieueffectrapport. Daarvoor geldt dat het bevoegd gezag het projectbesluit niet mag vaststellen als het milieueffectrapport redelijkerwijs niet aan een project ten grondslag kan worden gelegd (Ow, art 16.51).

² Zie Memorie van Antwoord, kamerstuk 33962, Regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving (Omgevingswet p10-11).

Op het moment dat je een projectbesluit neemt voor de uitvoering van een project, moet je dan ook het geld voor het project hebben?

De wet heeft hier niets over opgenomen. Echter: als je een projectbesluit neemt, dan ligt het in de rede dat je hier ook de financiën voor geregeld hebt.

Wat is de relatie tussen projectbesluit en beperkingengebied?

Een beperkingengebied is een bij of krachtens de wet aangewezen gebied waar vanwege de aanwezigheid van een werk of object regels gelden over activiteiten die gevolgen (kunnen) hebben voor dat werk of object.

De begrenzing van beperkingengebieden van het Rijk staat in de Omgevingsregeling. Als het projectbesluit leidt tot de uitvoering van een rijksproject (bijvoorbeeld de aanleg van een windpark op zee of rijksweg), dan zal het beperkingengebied voor het betreffende gebied door het Rijk in de Omgevingsregeling moeten worden aangepast. Waarschijnlijk gebeurt dit niet per projectbesluit, maar zal de Omgevingsregeling periodiek worden herzien.

De beperkingengebieden van provincies en waterschappen staan in de omgevings- respectievelijk waterschapsverordeningen. De beperkingengebieden voor waterschappen omvatten de huidige kern- en beschermingszones voor waterkeringen of watergangen. Een projectbesluit kan ertoe leiden dat de begrenzing van de beperkingengebieden moeten worden aangepast.

2.4 Veranderingen t.o.v. huidige wetgeving

Vanuit betrokken medewerkers is de behoefte groot om te weten waar de veranderingen van het projectbesluit t.o.v. de huidige wetgeving in de Tracéwet, Waterwet en Wet ruimtelijke ordening liggen. Anderen beargumenteren dat het goed is om te starten met denken vanuit de aankomende realiteit, omdat het 'oude denken' in de weg kan zitten. Gekozen is om hier op hoofdlijnen aan te geven waar de grootste veranderingen zitten.

Het projectbesluit vervangt:

1. tracébesluit (uit Tracéwet),
2. projectplan (uit Waterwet),
3. inpassingsplan (uit Wro).

Eén projectprocedure vervangt de verschillende coördinatieregelingen uit die wetten en uit de Ontgrondingenwet.

ad 1) Wijzigingen t.o.v. het tracébesluit (Tracéwet)

De procedure die voorafgaat aan de vaststelling van een projectbesluit komt in hoge mate overeen met de procedure die in de Tracéwet is voorgeschreven voor het tracébesluit. Toch zijn er wat verschillen. De hoofdlijn hiervan is:

- i.p.v. een startbeslissing is er onder de Omgevingswet sprake van een kennisgeving van het voornemen om een verkenning uit te voeren en een projectbesluit vast te stellen,
- de Omgevingswet regelt explicieter een aantal zaken rondom participatie (zie paragraaf 4.3),
- in het projectbesluit kan worden bepaald dat dit besluit wordt uitgewerkt. Het projectbesluit bevat de voorwaarden waaraan de uitwerking moet voldoen. Het tracébesluit heeft deze mogelijkheid niet (kan wel na vaststelling gewijzigd worden),
- een tracébesluit geldt als vergunning voor het afwijken van een bestemmingsplan. De gemeente is verplicht om binnen een jaar het tracébesluit te verwerken in het bestemmingsplan. De vaststelling van het projectbesluit wijzigt het omgevingsplan van één of meer gemeenten direct, voor zover dat nodig is om het project uit te voeren, in werking te hebben en/of in stand te houden. Voor de overgangsfase van het omgevingsplan is dit niet verplicht (zie paragraaf 2.5.5),

- het projectbesluit kan gelden als omgevingsvergunning of als andere besluiten. Een tracébesluit niet. Omgevingsvergunningen voor uitvoering van het project na vaststelling van het projectbesluit kunnen via de coördinatieprocedure worden opgepakt. Dit is vergelijkbaar met hoe dat nu is,
- het projectbesluit heeft geen 'opleveringstoets', het tracébesluit wel,
- het projectbesluit kan voor meer type projecten worden vastgesteld dan een tracébesluit.

Tip:

RWS heeft samen met ProRail een model projectbesluit opgesteld (2017) dat o.a. ingaat op verschillen met huidige wetgeving, in het bijzonder de verschillen met het tracébesluit. Dit model wordt in 2019 geactualiseerd.

ad 2) Wijzigingen t.o.v. projectplan (Waterwet)

Het projectbesluit vervangt de bestaande mogelijkheid om met het projectplan Waterwet en de projectprocedure van die wet projecten uit te voeren. De belangrijkste verschillen zijn:

- verkenningsfase bij projectplan is niet verplicht, bij projectbesluit wel,
- het projectplan wijzigt het bestemmingsplan niet. Het projectbesluit wijzigt het omgevingsplan indien nodig voor het project. Dit is niet verplicht voor de overgangsfase omgevingsplan (zie paragraaf 2.5.5),
- het projectbesluit kan als omgevingsvergunning gelden,
- een projectplan van de Minister van IenW behoeft goedkeuring van gedeputeerde staten, een projectbesluit van de Minister niet.

Tip:

Het boek 'Wegwijzer van Waterwet naar Omgevingswet, een praktische handleiding' (2018) gaat hier verder op in (par 5.5.3). Het boek is mede mogelijk gemaakt door het programma Aan de slag met de Omgevingswet.

ad 3) Wijzigingen t.o.v. inpassingsplan (Wet ruimtelijke ordening)

Het projectbesluit vervangt voor provincie en Rijk de bestaande mogelijkheid om voor een project van provinciaal respectievelijk nationaal belang een inpassingsplan vast te stellen. Daarmee heeft het projectbesluit een vergelijkbare functionaliteit als het inpassingsplan van de Wro. De belangrijkste verschillen zijn:

- het projectbesluit wijzigt ook direct het omgevingsplan indien nodig, terwijl met het inpassingsplan strikt genomen geen wijziging in het bestemmingsplan wordt aangebracht. Het huidige inpassingsplan wordt geacht onderdeel uit te maken van het bestemmingsplan (artikelsgewijze toelichting Ow, art 5.50),
- het projectbesluit kan gelden als omgevingsvergunning,
- de verkenningsfase is bij een inpassingsplan niet verplicht (komt in de praktijk wel vaak voor), bij een projectbesluit wel,
- het besluit tot vaststelling van een inpassingsplan bevat geen aparte besluittekst met een beschrijving van het project waarvoor het plan is vastgesteld en de voor het project te treffen maatregelen; het projectbesluit wel,
- in de huidige situatie ligt de bevoegdheid tot vaststelling van het inpassingsplan bij Provinciale Staten. De bevoegdheid tot vaststelling van een projectbesluit ligt bij gedeputeerde staten. Overdracht aan Provinciale Staten is niet mogelijk,
- zie ook paragraaf 2.3.2 (3e vraag) over inzet projectbesluit bij het schrappen van functies: dit is niet toegestaan.

ad 4) Wijzigingen t.o.v. rijkscoördinatierегeling uit Wro en Waterwet

De rijkscoördinatierегeling vervalt en wordt vervangen door de projectprocedure en het projectbesluit. De belangrijkste verschillen zijn:

- met de rijkscoördinatierегeling coördineer je vergunningen, in het projectbesluit kunnen omgevingsvergunningen integraal onderdeel uitmaken van je besluit,
- de rijkscoördinatierегeling is verplicht bij bepaalde projecten (net als bij het projectbesluit), maar voor projecten waar toepassing rijkscoördinatierегeling niet verplicht is, wordt het eenvoudiger om het instrument projectbesluit te gebruiken. Dit omdat er bij het projectbesluit geen toestemming van beide kamers meer nodig is om de projectprocedure te mogen gebruiken,
- ter vervanging van de huidige coördinatierегelingen wordt de coördinatierегeling in afd. 3.5 Awb aangepast, zodat die bruikbaar wordt voor het omgevingsrecht. Voor het projectbesluit blijft de regeling van belang voor uitvoeringsbesluiten die niet zijn meegenomen in het projectbesluit: op latere uitvoeringsbesluiten kan (soms: moet, zie Ow, art 5.45, 2^e lid en E-wetgeving) de coördinatierегeling worden toegepast.

PM: overige coördinatierегelingen zijn niet uitgewerkt.

Tip:

Ministerie van EZK werkt aan een handleiding projectbesluit voor energieprojecten van nationaal belang.

2.5 Overgangsrecht en overgangsfase

2.5.1 Algemeen

Het overgangsrecht voorziet in diverse gelijkstellingsbepalingen, zodat de besluiten die tot stand zijn gekomen op grond van het oude recht, hun gelding behouden: het tracébesluit wordt onder meer gelijkgesteld aan een projectbesluit (Iw, art 4.47 ev), het inpassingsplan maakt deel uit van het omgevingsplan (Iw, art 4.6 1e lid) en het projectplan Waterwet wordt gelijkgesteld aan een omgevingsvergunning (Iw, art 4.64 1e lid en 4,65 1e lid).

Het overgangsrecht voor lopende procedures onder de Tracéwet, Wet ruimtelijke ordening en Waterwet staat in subparagraaf 2.5.2 t/m 2.5.4. Subparagraaf 2.5.5 gaat in op de regeling die gedurende de overgangsfase geldt voor het wijzigen van omgevingsplannen door een projectbesluit. De laatste subparagraaf (2.5.6) gaat in op toezicht en handhaving.

2.5.2 Tracéwet

Voor tracébesluiten geldt de volgende overgangsregeling:

- als voor inwerkingtreding van de Omgevingswet een ontwerp-tracébesluit ter inzage is gelegd blijft het oude recht (dat is het recht dat gold direct voor inwerkingtreding van de Omgevingswet) van toepassing tot het tracébesluit onherroepelijk wordt. Als vervolgens het tracébesluit wordt vastgesteld na de inwerkingtreding van de Omgevingswet, is geen oplevertoets vereist (Iw, art 4.44),
- als een project waarvan de verkenning zich in een vergevorderd stadium bevindt, is opgenomen in de Omgevingsregeling en binnen een jaar na inwerkingtreding van de wet een ontwerp-tracébesluit ter inzage is gelegd, is het oude recht van toepassing (Iw, art 4.45),
- voor projecten waarvoor een procedure is gestart, maar die niet vallen onder een van de voorgaande punten, geldt dat de procedure kan worden vervolgd met toepassing van

- het nieuwe recht van de Omgevingswet. Een (ontwerp) structuurvisie als bedoeld in de Tracéwet wordt dan gelijkgesteld aan een (ontwerp) voorkeursbeslissing als bedoeld in de Omgevingswet (Iw, art 4.43), en er wordt dan toegewerkt naar een projectbesluit,
- een startbeslissing als bedoeld in de Tracéwet wordt gelijkgesteld aan een kennisgeving voornemen als bedoeld in de Omgevingswet. Ook is geregeld dat in deze gevallen niet alsnog hoeft te worden voldaan aan de participatievereisten zoals gesteld in de Omgevingswet. Er wordt dan toegewerkt naar een projectbesluit (Iw, art 4.42).

2.5.3 Wet ruimtelijke ordening

Voor inpassingsplannen geldt de volgende overgangsregeling:

- als voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet een ontwerp inpassingsplan ter inzage is gelegd, blijft het oude recht van toepassing tot het inpassingsplan van kracht is (Iw, art 4.6),
- als de voorbereiding van een inpassingsplan, voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet, in een vergevorderd stadium is, nog geen ontwerp van dat inpassingsplan ter inzage is gelegd en is geanticipeerd op de vereisten uit de Omgevingswet over het de verkenning (Ow, art 5.48 1^e lid) kan binnen anderhalf jaar een ontwerp projectbesluit worden vastgesteld. Als geheel is geanticipeerd op de Omgevingswet kan altijd een ontwerp projectbesluit ter inzage worden gelegd. In beide gevallen kan de procedure dus worden vervolgd met toepassing van het nieuwe recht (Iw, art 4.107).

In de overgangsbepalingen voor de *Elektriciteitswet 1998*, de *Gaswet* en de *Mijnbouwwet* is aanvullend hierop opgenomen:

Als voor inwerkingtreding van de Omgevingswet een voorbereidingsbesluit voor een project is bekendgemaakt, kan binnen anderhalf jaar een projectbesluit bekend worden gemaakt (Iw, art 4.32, 4.37 en 4.39). Ook dan kan de procedure dus worden vervolgd met toepassing van het nieuwe recht.

2.5.4 Waterwet

Voor projectplannen waarop de projectprocedure van de Waterwet van toepassing is, geldt de volgende overgangsregeling:

- als voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet een ontwerpprojectplan ter inzage is gelegd, blijft het oude recht van toepassing (Iw, art 4.64 2^e lid en 4.64 2^e lid),
- als voor een project voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet nog geen ontwerpplan ter inzage is gelegd, maar de voorbereiding ervan is in een vergevorderd stadium en bij de voorbereiding is geanticipeerd op vereisten uit de Omgevingswet over de verkenning (Ow, art 5.48, 1^e lid), kan binnen anderhalf jaar een ontwerp projectbesluit worden vastgesteld. Als geheel is geanticipeerd op de Omgevingswet kan altijd een ontwerp projectbesluit ter inzage worden gelegd. In beide gevallen kan de procedure dus worden vervolgd met toepassing van het nieuw recht (Iw, art 4.64 3^e en 4^e lid en 4.65 3^e en 4^e lid).

2.5.5 Wijzigen omgevingsplan (overgangsfase)

Het projectbesluit wijzigt het omgevingsplan voor zover dat nodig is voor de realisatie en het in werking hebben en in stand houden van het project. Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet zullen de meeste gemeenten nog geen omgevingsplan conform de Omgevingswet hebben, maar een omgevingsplan dat is ontstaan op grond van het overgangsrecht en dat onder meer bestaat uit de op dat moment geldende bestemmingsplannen en daarmee vergelijkbare instrumenten (waaronder inpassingsplannen), die nog op grond van de Wro tot stand zijn gekomen. Daarom is als overgangsregel bepaald dat een projectbesluit in de overgangsfase het omgevingsplan niet hoeft te wijzigen. Als het projectbesluit tijdens de overgangsfase het omgevingsplan niet wijzigt, geldt het, voor zover het in strijd is met het omgevingsplan, als omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (Ow,

art 22.16). De overgangsfase loopt tot een bij Koninklijk Besluit te bepalen moment, er wordt uitgegaan van het jaar 2029. Gedurende deze fase geldt deze regeling voor projectbesluiten waarvoor de procedure is gestart na de inwerkingtreding van de Omgevingswet en voor de procedures die zijn gestart op grond van de Tracéwet, de Wet ruimtelijke ordening, de Elektriciteitswet 1998, de Gaswet, de Mijnbouwwet en de Waterwet, die op basis van de overgangsregelingen worden vervolgd met toepassing van het nieuwe recht.

De gemeente moet er voor zorgen dat het omgevingsplan in overeenstemming met deze omgevingsvergunning wordt gebracht. Dit moet uiterlijk in 2029 zijn gebeurd, of anders binnen 5 jaar na vaststelling projectbesluit. Bijvoorbeeld: een projectbesluit uit 2022 moet in 2029 zijn verwerkt; een projectbesluit uit 2027 moet binnen 5 jaar zijn verwerkt (Iw, art 4.17, 22.5 en 22.16).

2.5.6 Toezicht en handhaving

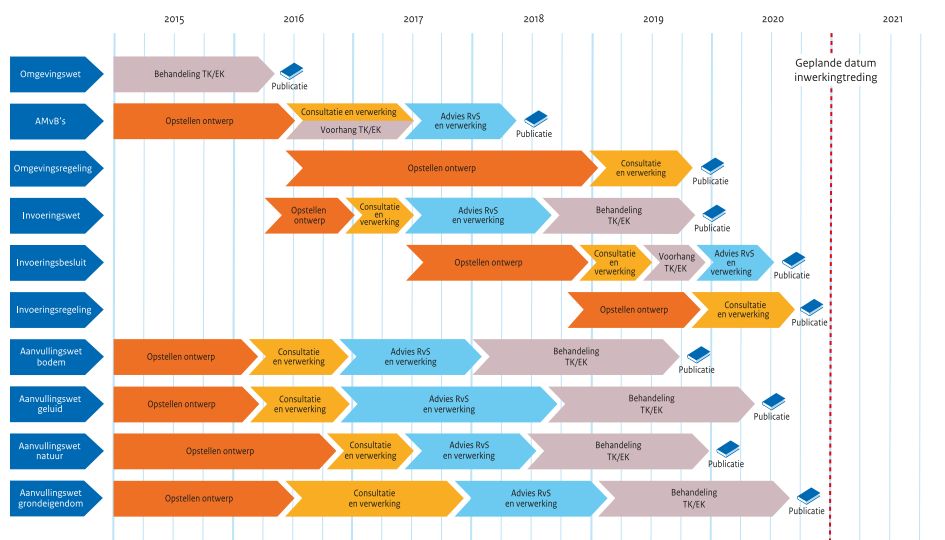
In de overgangsfase hoeft het bevoegd gezag de regels van het omgevingsplan niet aan te passen en kan de benodigde aanpassing als omgevingsvergunning voor omgevingsplanactiviteit worden opgenomen in het projectbesluit. (PM: er wordt nog uitgezocht wie in dat geval bevoegd gezag is voor de toezicht en handhaving).

2.6 Verdere uitwerking in het stelsel van het omgevingsrecht

Deze verkenning is gebaseerd op:

- geïntegreerde versie Omgevingswet met wijzigingen als gevolg van wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet, inclusief de 1^e en 2^e Nota Wijziging (2019),
- wetsvoorstel wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet, inclusief de 1^e en 2^e Nota Wijziging (2019),
- AMvB's (Staatsblad, 2018).

De wetgevingsproducten onder de Omgevingswet worden echter nog verder uitgewerkt (zie figuur 3 of klik [hier](#) voor laatste stand van zaken).

Figuur 3: Voortgang stelselherziening omgevingsrecht (indicatief)

De verdere uitwerking van het omgevingswetsstelsel kan leiden tot wijzigingen, verwijderingen of aanvullingen op wat er in dit rapport over projectbesluiten staat. Een eerste indicatie van relevante zaken voor een projectbesluit die in aantocht zijn, staat in onderstaande subparagrafen uitgewerkt. Op termijn zullen die zaken worden verwerkt in dit rapport of langs andere weg worden gedeeld.

2.6.1 Invoeringsbesluit

Het Invoeringsbesluit bouwt voort op de Invoeringswet. Het besluit regelt het overgangsrecht, vult de vier AMvB's (Ob, Bkl, Bal, Bbl) van de Omgevingswet aan en zorgt voor intrekking en wijziging van zo'n 75 andere besluiten. Tot het overgangsrecht behoort onder meer de zogenoemde bruidsschat: een set regels over onderwerpen die onder de Omgevingswet overgaan van het Rijk naar gemeenten en waterschappen. De consultatie op het invoeringsbesluit is eind 2018 afgesloten.

Meer info:

zie www.omgevingswetportaal.nl/wet-en-regelgeving/invoeringsbesluit

Relevante zaken voor het projectbesluit zijn o.a.

- regels m.b.t. flexibiliteitsregeling voor projectbesluit van het Rijk (Ib-Ob/consultatie-versie, art 5.1),
- advies en instemming bij andere besluiten (Ib-Ob/consultatieversie, art 5.8),
- mogelijkheid dat een projectbesluit kan gelden als maatwerkvoorschrift (Ib-Ob/consultatieversie, art 5.7),
- in paragraaf 5.1.7.6 Bkl wordt een nieuwe instructieregel voor omgevingsplannen opgenomen voor de instandhouding van wandel- en fietsroutes, deze instructieregels is ook van toepassing op projectbesluiten van provincie en waterschap,
- als in een projectbesluit de regels van een waterschapsverordening of omgevingsverordening buiten toepassing worden gelaten, moeten de eisen van de kaderrichtlijn water wel in acht worden genomen (Bkl, art 9.3a).

2.6.2 Omgevingsregeling en invoeringsregeling

De Omgevingsregeling heeft betrekking op regels over het gebruik van de wet in de praktijk: regels over gegevensverstrekking, regels voor het uitvoeren van activiteiten, grenzen van gebieden en locaties, monitorings- en onderzoeksverplichtingen. Het bundelt de regels uit ongeveer 75 bestaande ministeriële regelingen. Er komt ook een invoeringsregeling.

Meer info:

zie www.omgevingswetportaal.nl/wet-en-regelgeving/omgevingsregeling

Van belang voor projectbesluiten zijn het aanwijzen van categorieën projecten waarvoor bij het nemen van het projectbesluit geen overeenstemming met de Minister van BZK vereist is en het aanwijzen van projecten waarvoor het oude recht nog blijft gelden.

2.6.3 Aanvullingssporen

De aanvullingssporen regelen zaken op het gebied van bodem, geluid, grondeigendom en natuur. Deze zullen onderdeel gaan uitmaken van het Omgevingswetstelsel.

1) Aanvullingswet bodem

Met de Aanvullingswet bodem wordt de aanpak van bodemverontreinigingen gekoppeld aan een gebiedsaanpak en het reguleren van activiteiten. Van belang voor projectbesluiten is o.a. maatwerk bij projectbesluiten.

2) Aanvullingswet geluid

Met de Aanvullingswet en het Aanvullingsbesluit geluid worden voor belangrijke geluidbronnen regels toegevoegd aan de Omgevingswet en het Besluit kwaliteit leefomgeving. Het gaat om de geluidbronnen industrieterreinen, wegen en spoorwegen. Van belang voor projectbesluiten zijn o.a. geluidproductieplafonds en instructieregels voor omgevingsplannen die ook zullen gelden voor een rijksprojectbesluit.

3) Aanvullingswet grondeigendom

Met de Aanvullingswet grondeigendom worden regels toegevoegd aan de Omgevingswet voor instrumenten die ingrijpen op het eigendom van de grond. Van belang voor projectbesluiten is de regeling met betrekking tot nadeelcompensatie.

4) Aanvullingswet natuur

Met de Aanvullingswet natuur gaan de regels uit de Wet natuurbescherming over in het stelsel van de Omgevingswet. (PM: uitzoeken wat eventuele relevante punten zijn voor het projectbesluit).

Meer info:

zie www.omgevingswetportaal.nl/wet-en-regelgeving/aanvullingswetten

3

SAMENHANG MET DE ANDERE KERNINSTRUMENTEN

Het projectbesluit is één van de zes kerninstrumenten uit de Omgevingswet. Dit hoofdstuk beschrijft de andere kerninstrumenten (paragraaf 3.1), hun plek in de beleidscyclus (paragraaf 3.2) en de relatie van het projectbesluit met die instrumenten (paragraaf 3.3). Als je al basiskennis hebt van de Omgevingswet dan kun je paragraaf 3.1 en 3.2 overslaan.

3.1 De kerninstrumenten uit de Omgevingswet

De Omgevingswet kent zes kerninstrumenten die kunnen worden ingezet om de doelen van de wet te bereiken. Een daarvan is het projectbesluit. De andere instrumenten zijn:

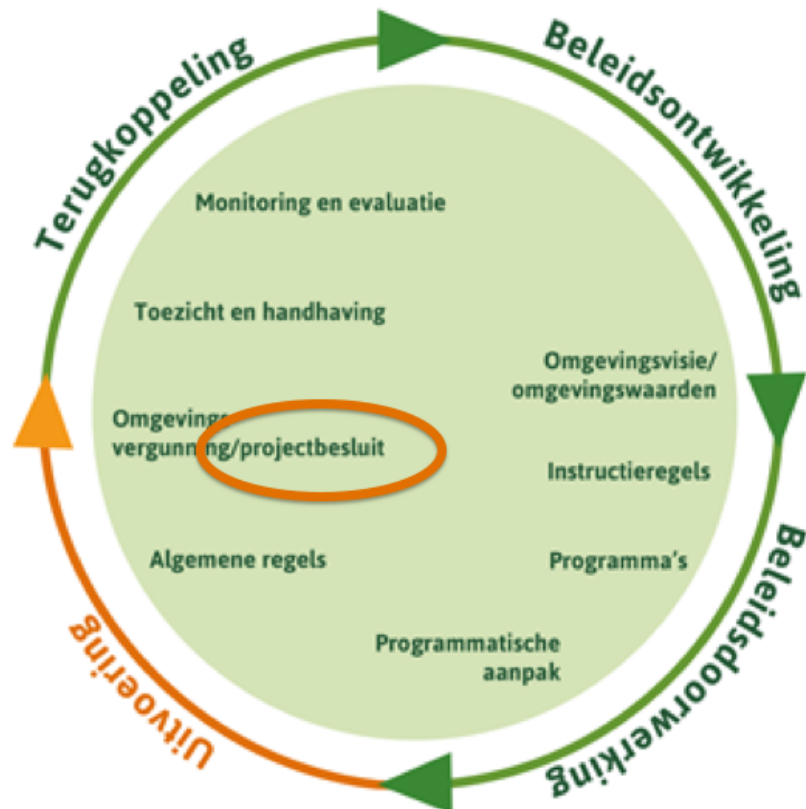
- Omgevingsvisie: Integrale langetermijnvisie op voorgenomen ontwikkelingen in fysieke leefomgeving.
- Programma: Pakket beleidsvoornemens en maatregelen om doelstellingen voor de fysieke leefomgeving te bereiken.
- Decentrale regels:
  - omgevingsplan (gemeente): bevat alle regels over de fysieke leefomgeving die een gemeente stelt in haar grondgebied,
  - omgevingsverordening (provincie): bevat alle regels over de fysieke leefomgeving die een provincie stelt in haar grondgebied,
  - waterschapsverordening (waterschap): bevat alle regels die een waterschap stelt over de fysieke leefomgeving binnen haar beheergebied.
- Rijksregels:
  - besluit activiteiten leefomgeving (Bal): bevat de algemene rijksregels voor milieubelastende activiteiten, lozingsactiviteiten, beperkingengebiedactiviteiten en nog een aantal activiteiten,
  - besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl): bevat de algemene rijksregels voor bouwwerken (waaronder nieuwbouw en gebruik van bouwwerken) en sloopactiviteiten.
  - Omgevingsbesluit (Ob): bevat algemene en procedurele regels over verschillende onderwerpen,
  - besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl): bevat regels voor de bestuursorganen van het Rijk, de provincie, de gemeente en het waterschap.
- Omgevingsvergunning: geeft toestemming voor activiteiten met (mogelijke) gevolgen in de fysieke leefomgeving.

Meer info:

zie MvT, par 3.3 en www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl/wetsinstrumenten

3.2 Het projectbesluit in de beleidscyclus

De opbouw van de wet volgt een beleidscyclus (zie figuur 4). De cyclus is gebruikt om te duiden welke instrumenten bestuursorganen in de diverse fasen van de cyclus tot hun beschikking hebben.

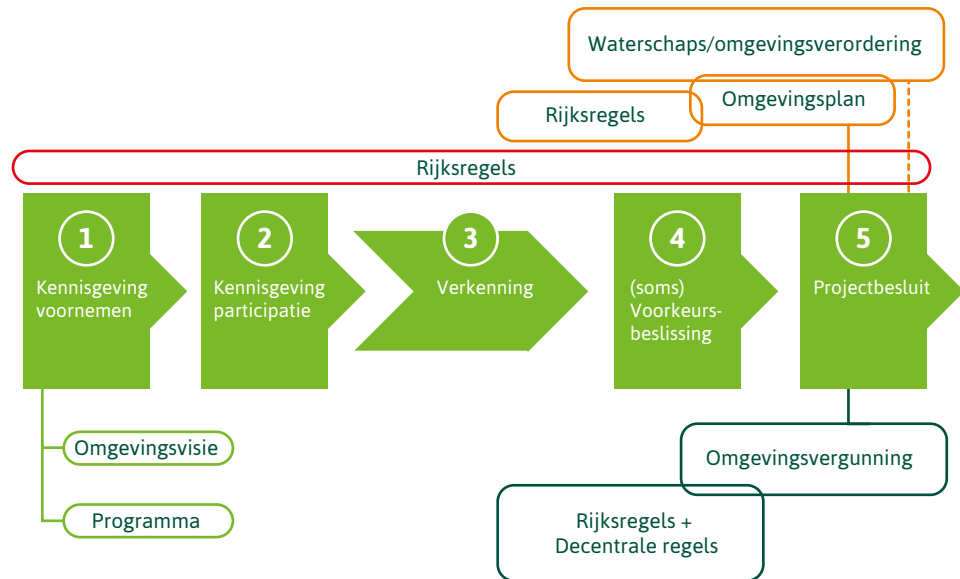

Figuur 4: Beleidscyclus

Het projectbesluit staat in de uitvoeringsfase. Het is veelal het startpunt voor de realisatie van projecten. Het projectbesluit is een integraal besluit dat een directe link heeft met de regels in het omgevingsplan en met de omgevingsvergunning.

3.3 Samenhang tussen projectbesluit en andere kerninstrumenten

De projectprocedure (incl. het projectbesluit) hangt samen met de andere kerninstrumenten uit de wet, zie figuur 5 en onderstaande toelichting.

Figuur 5: Samenhang projectprocedure met andere kerninstrumenten

3.3.1 Samenhang met rijksregels

De projectprocedure staat beschreven in de Omgevingswet en het Omgevingsbesluit (rijksregels). Daarin is ook bepaald wanneer deze procedure verplicht is en wanneer de procedure moet of mag worden toegepast (Ow, afd 5.2; Ob H5). De Mijnbouwwet, Gaswet en Elektriciteitswet 1998 verplichten voor bepaalde projecten ook de projectprocedure en het projectbesluit (Elektriciteitswet 1998, artikel 9b, 9c en 20a, Gaswet, artikel 39b, Mijnbouwwet, artikel 141a).

Het Rijk heeft instructieregels opgesteld voor projectbesluiten (Bkl, H9). Er zijn specifieke instructieregels voor erfgoed en natuurnetwerk Nederland (Bkl, art 9.2 en 9.3).

De instructieregels van het Rijk voor omgevingsplannen zijn ook van toepassing als een provincie of waterschap via een projectbesluit een omgevingsplan wijzigt (Bkl, art 9.1). Dit is gedaan omdat een projectbesluit de regels van een omgevingsplan wijzigt en voorkomen moet worden dat het omgevingsplan na een dergelijke wijziging in strijd is met de instructieregels voor het omgevingsplan. De instructieregel dat een omgevingsplan geen activiteiten kan toelaten die een belemmering vormen voor de instandhouding, het onderhoud of de versterking van een primaire waterkering, gelden niet voor projectbesluiten over aanleg, verlegging of versterking van primaire keringen.

De Minister van BZK kan (en moet dat soms doen in overeenstemming met de minister van het betreffende beleidsterrein) op verzoek van het dagelijks bestuur van een waterschap of gedeputeerde staten ontheffing verlenen van een deel van de instructieregels bij onevenredige belemmering (Bkl, art 9.4).

De instructieregels waarvan ontheffing kan worden gevraagd gelden niet voor het Rijk. Het Rijk is immers al op grond van de algemene beginselen van behoorlijke bestuur gebonden aan zijn eigen beleid. Bij onevenredige belemmering van een projectbesluit van het Rijk kan de Minister met een goede motivering van haar eigen regels afwijken. Dit om te voorkomen dat het Rijk ontheffing aan moet vragen van eigen regels (zie Bkl, artikelsgewijze toelichting art 9.1).

Als het projectbesluit geldt als omgevingsvergunning voor bepaalde activiteiten dan dienen de beoordelingsregels voor de betreffende vergunning te worden gevolgd (Ow, art 5.53). Dit geldt zowel voor de beoordelingsregels die op rijksniveau zijn vastgesteld (Bkl, H8) als de beoordelingsregels die in de omgevingsverordening, de waterschapsverordening of het omgevingsplan staan.

3.3.2 Samenhang met omgevingsvisie en programma

De aanleiding of opgave om een projectprocedure te starten kan staan in een omgevingsvisie of programma (hoeft niet).

3.3.3 Samenhang met omgevingsplan

Het projectbesluit wijzigt het omgevingsplan, indien nodig voor het uitvoeren, in werking hebben en/of in stand houden van het project (Ow, art 5.52, 1^e lid). Het bevoegd gezag van het projectbesluit moet dit zelf in het projectbesluit meenemen indien van toepassing.

Het projectbesluit volgt beoordelingsregels uit het omgevingsplan indien het projectbesluit ook geldt als omgevingsvergunning voor bepaalde activiteiten (Ow, art 5.53). Via wijziging van het omgevingsplan kunnen die beoordelingsregels worden aangepast voor zover nodig is, mits de instructieregels voor omgevingsplannen daarbij worden aangehouden (zie paragraaf 3.3.1 voor meer info).

In het omgevingsplan mogen geen regels worden opgenomen die de uitvoering van een projectbesluit van een provincie of het Rijk belemmeren (Ow, art 4.19a en 5.53a, 1^e lid). In het projectbesluit van de provincie of het Rijk wordt bepaald voor welke termijn die beperking geldt. Die termijn kan eenmalig worden verlengd.

Provinciale Staten en de Minister kunnen in verband met een projectbesluit een voorbereidingsbesluit nemen. Het voorbereidingsbesluit wijzigt het omgevingsplan met voorbeschermingsregels. Gemeenten mogen dan geen regels stellen die daarmee strijdig zijn. (Ow, art 4.16 en 4.19a)

Nb: Als de uitvoering van een projectbesluit onevenredig wordt belemmerd door regels uit een andere regeling van een gemeente dan een omgevingsplan, kunnen die regels bij het projectbesluit of via een ander besluit om dringende redenen buiten toepassing worden gelaten (Ow, art 5.53).

3.3.4 Samenhang met waterschaps- en omgevingsverordening

Als een projectbesluit geldt als omgevingsvergunning op grond van de waterschaps- of omgevingsverordening, dan dienen de beoordelingsregels voor die vergunningen in de waterschaps- en omgevingsverordening te worden gevolgd.

Een projectbesluit dat wordt vastgesteld door gedeputeerde staten kan de regels in een waterschapsverordening of een andere regeling van een waterschap om dringende redenen buiten toepassing laten als die regels de uitvoering van het besluit onevenredig belemmeren (Ow, art 5.53).

Een projectbesluit dat wordt vastgesteld door een Minister kan de regels in een waterschapsverordening, omgevingsverordening of andere regeling van waterschappen of provincies buiten toepassing laten als die regels de uitvoering van het besluit onevenredig belemmeren (Ow, art 5.53).

Provinciale Staten kunnen in hun omgevingsverordening aan Gedeputeerde Staten en waterschappen instructieregels geven over het vaststellen van projectbesluiten (Ow, art 2.23).

De begrenzing van beperkingengebieden van waterschappen en provincies staan in de waterschaps- resp. omgevingsverordening. Een projectbesluit kan ertoe leiden dat de begrenzing moet worden aangepast.

3.3.5 Samenhang met omgevingsvergunning

Het projectbesluit kan gelden als omgevingsvergunning (Ow, art 5.52, 2^e lid). De bestuursorganen die anders voor die vergunning bevoegd zouden zijn hebben in dat geval advies- of (soms) instemmingsrecht. Een projectbesluit van het Rijk heeft geen instemming nodig, met uitzondering van relevante andere rijkspartijen. Een provincie heeft geen instemming nodig van een waterschap of gemeente (Ow, art 16.20). De betrokken minister kan, als hij het niet eens is met het projectbesluit, wel een instructie geven.

3.3.6 Overige instrumenten uit de Omgevingswet

Naast de kerninstrumenten bevat de Omgevingswet nog andere instrumenten om de beoogde doelen te bereiken. Bijvoorbeeld:

- Toezicht en handhaving: dit vormt een belangrijk deel van de beleidscyclus. Zie paragraaf 2.2.6 en 2.5.6
- Instructie:
  - Provincies en het Rijk kunnen een waterschap een instructie geven over projectbesluiten (Ow, art 2.33).
  - Het Rijk kan aan een provincie een instructie geven over projectbesluiten (Ow, art 2.34).
- Legger: de legger beschrijft de gewenste ligging, vorm, afmetingen en constructie van waterstaatswerken. Een projectbesluit waarmee een waterstaatswerk wordt aangelegd of verwijderd zal dus ook tot een wijziging van de legger leiden. Meestal gebeurt dit pas aan het eind van de uitvoering van het project, want dan is precies bekend wat er gerealiseerd is.
- Beperkingengebieden: zie einde paragraaf 2.3.3.

Meer info:

Informatie over de samenhang tussen de kerninstrumenten vanuit het perspectief van de bevoegde gezagen vind je op:

www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl/wetsinstrumenten/samenhang/

3.4 Afweging tussen inzet van projectbesluit in relatie tot andere instrumenten

Naast het nemen van een projectbesluit zijn er, als toepassing van het projectbesluit niet wettelijk verplicht is, ook andere mogelijkheden om te besluiten over projecten met een publiek belang. Als de ontwikkeling niet past binnen de regels van het omgevingsplan dan zijn alternatieven:

- wijziging van het omgevingsplan,
- een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit,
- de inzet van instructieregel(s).

De keuze voor een instrument is afhankelijk van wie het bevoegd gezag is voor het besluit en het type project. Het projectbesluit kan ingezet worden als sprake is van een publiek waterschaps-, provinciaal of nationaal belang. Het is vooral geschikt bij complexe projecten, waarbij meerdere overheden en partijen zijn betrokken en mogelijk veel belangentegenstellingen spelen. Betreft het een complex project op lokaal niveau, dan ligt uitvoering van het project en wijziging van het omgevingsplan door de gemeente voor de hand. Eenvoudige lokale projecten kunnen door gemeenten via een omgevingsvergunning worden vormgegeven (zie verder Ow/Mvt, par 5.4).

Tip:

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) gaat ervan uit dat elke overheid op basis van de eigen verantwoordelijkheid en de daarbij behorende instrumenten vooral proactief optreedt ter realisering van het eigen ruimtelijke beleid. Iedere overheidslaag krijgt de instrumenten om het eigen ruimtelijke beleid waar te kunnen maken. In dat kader is o.a. door provincie Gelderland samen met gemeenten nagedacht of/hoe/wanneer instrumenten die de wet biedt (o.a. het inpassingsplan) zullen worden ingezet. Dit is opgenomen in de Wro-Agenda 2008-2009. Deze werkwijze kan inspiratie bieden om, als daar behoefte aan is, met elkaar te komen tot een werkwijze en/of criteria die bepalen wanneer het projectbesluit in een toekomstige situatie wordt ingezet.

4

HET PROJECTBESLUIT: VERANDERINGEN IN DE MANIER VAN WERKEN

Het werken met de Omgevingswet gaat niet alleen over het werken volgens de letter van de wet, maar ook over het werken volgens de bedoeling van de wet. Dit noemt men ook wel 'de geest' van de wet. Die zal voor sommige (of vele?) medewerkers van overheden *anders zijn*: meer in samenhang met anderen (binnen en buiten de organisatie), en meer opgabe- en gebiedsgericht. De Omgevingswet vraagt flexibiliteit en maatwerk met oog voor een gewenst resultaat. Het is de bedoeling dat overheden (gezamenlijk) plannen en beleid maken, uitvoeren en evalueren in samenwerking met de samenleving.

Of en zo ja, hoe is een andere manier van werken nodig bij de inzet van het instrument 'projectbesluit'? Hieronder enkele eerste noties. Gaandeweg kunnen we hier meer zicht op krijgen vanuit projecten die al zoveel mogelijk volgens de projectprocedure werken.

4.1 Samenhangend werken

Samenhangend werken gaat over het bijeen brengen van allerlei verschillende opgaven, perspectieven en belangen om vervolgens in samenhang een afweging te maken over de aanpak en oplossing(srichting). Dat vraagt om een manier van werken waarbij een open, sector-overstijgende blik en samenwerken belangrijk zijn. Het betekent niet dat alle opgaven geïntegreerd door één bevoegd gezag moeten worden opgepakt. Het idee is dat initiatieven van bevoegde gezagen, bedrijven, maatschappelijke organisaties en burgers elkaar kunnen versterken door samenhang in de aanpak en oplossingsrichting. Daarbij zal het zoeken zijn naar wat efficiënt en effectief is om in samenhang met elkaar op te pakken.

Samenhangend werken rondom de projectprocedure en het projectbesluit kan bijvoorbeeld gaan om:

- het gezamenlijk met andere overheden en maatschappelijke organisaties formuleren van een opgave en uitgangspunten in de 'kennisgeving voornemen' als in de oplossingsrichting (mogelijk) een win-winsituatie te creëren is,
- de bereidheid om, indien effectief en efficiënt, voorstellen uit de verkenningsfase die de opgave verrijken mee te nemen in de verdere verkenning,
- het afstemmen van de participatie-aanpak met andere overheden/ participatietrajecten in het gebied zodat bijvoorbeeld bewoners niet meerdere keren door verschillende bevoegde gezagen vlak achter elkaar worden benaderd,
- het toepassen van de coördinatieregeling (Awb) voor activiteiten waarvoor de omgevingsvergunning na de vaststelling van een projectbesluit wordt aangevraagd.

Het projectbesluit zelf biedt bij uitstek mogelijkheden om onderwerpen in samenhang te realiseren en een meer integrale afweging te maken tussen belangen. Het integrale karakter van het projectbesluit volgt uit onderstaande kenmerken:

- het projectbesluit wijzigt het omgevingsplan voor zover nodig voor het uitvoeren, in werking hebben of in stand houden van het project,
- het projectbesluit kan gelden als omgevingsvergunning, bijvoorbeeld voor een bouwactiviteit, als dat uitdrukkelijk in het projectbesluit is aangegeven,
- het projectbesluit kan gelden als een ander besluit, bijvoorbeeld een verkeersbesluit over maximum snelheid.

Meer info:

Algemene informatie over integraliteit en samenhangend werken staat op:

www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl/praktijk/anders-werken/integraal-werken/

4.2 Regionale samenwerking

Decentralisatie, (gemeente-, provincie-, lands-)grensoverschrijdende vraagstukken en gebiedsgericht werken vragen om meer regionale samenwerking tussen overheden. Zoek elkaar op, kijk wat je samen kunt doen, hoe je op elkaar aan kunt sluiten en hoe je elkaar kunt versterken. Daarbij is het belangrijk rekening te houden met elkaars taken en bevoegdheden.

Het projectbesluit vraagt bij uitstek om regionale samenwerking, omdat het veelal projecten betreft waarbij verschillende overheidsorganisaties betrokken zijn. Denk bijvoorbeeld bij de aanleg van een groot windpark door een private initiatiefnemer waarvoor het rijk een projectprocedure start. Hier kunnen raakvlakken zijn met omgevingsplannen, en waterschaps- en omgevingsverordeningen.

Hoe werk je samen? Elke samenwerking kent in ieder geval drie aspecten: inhoud, proces en relatie (zie figuur 6).

Figuur 6: Elementen van regionale samenwerking

Inhoud gaat over het gesprek dat je met elkaar hebt om te weten voor welke maatschappelijke opgave je staat. En hoe je zo kunt samenwerken rond die opgave dat de maatschappelijke doelen van de wet worden bereikt, te weten:

- bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit,
- doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.

Proces gaat over het maken van heldere afspraken. Welke rol heeft iedereen? Wie heeft de regie?

Relatie heeft betrekking op begrip voor elkaars belangen (deel die dan ook met elkaar) en vertrouwen. Beter begrip en meer vertrouwen leiden tot betere samenwerking. Bespreek dit aspect dan ook met elkaar.

Goede samenwerkingservaringen uit het verleden dragen bij aan verdere samenwerking in de toekomst. Investeer daarom in elkaar!

Meer info:

zie www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl/praktijk/anders-werken/regionale/

4.3 Participatie

Participatie onder de Omgevingswet gaat over het samenspel met bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden. Zo komen goede ideeën meteen op tafel, kunnen bestuurders betere besluiten nemen en krijgen initiatieven uit de samenleving een plek.

Participatie maakt nadrukkelijk deel uit van de projectprocedure:

- Uiterlijk bij start van de verkenning voor een projectbesluit doet het bevoegd gezag een 'kennisgeving participatie'. In deze kennisgeving staat hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de verkenning worden betrokken.
- Bij de verkenning mag iedereen mogelijke oplossingen aandragen voor de beschreven opgave. Degene die dit doet, kan de overheid verzoeken om daarover advies te vragen aan een onafhankelijk deskundige (Ow, art 5.48).
- Voor zowel een voorkeursbeslissing als een projectbesluit geldt een motiveringsplicht (Ob, art 5.4 resp. Ow, art 5.51). Het bevoegd gezag geeft hierbij o.a. aan hoe derden zijn betrokken, welke oplossingen zijn aangedragen en welke adviezen daarover zijn gegeven.
- Als een ander dan het bevoegd gezag initiatiefnemer is, kan het participatietraject een gezamenlijke actie zijn. Het bevoegd gezag en de initiatiefnemer bepalen dan samen de rolverdeling, waarbij het bevoegd gezag uiteindelijk beslist. Het bevoegd gezag geeft in de kennisgeving participatie aan wat de rollen zijn van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer.

Om te participeren is een gelijke informatiepositie van belang. Bij de start van een projectprocedure is het van belang om aandacht te besteden aan een goede organisatie van de informatievoorziening rondom het project (zie ook een van de vragen en antwoorden uit paragraaf 2.3.1).

In de huidige situatie wordt al veel aan participatie gedaan. Het zal per organisatie, per afdeling en per persoon verschillen in hoeverre hier meer of andere inzet op nodig is.

Meer info:

De inspiratiegids participatie (zie www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl/thema/inspiratiegids/) bevat naast een toelichting op (o.a.) het projectbesluit en participatievereisten conform de Omgevingswet ook:

- praktijkverhalen,
- tips hoe je mensen aan tafel kunt krijgen,
- tips die kunnen zorgen voor versnelling en doorbraken,
- suggesties hoe om te gaan met beren op de weg ('deze groep is niet representatief', 'dit past niet binnen de budgetcriteria'),
- vele praktische werkvormen en praatplaten,
- handvaten hoe bestuurders met elkaar in gesprek kunnen gaan.

Neem eens een kijkje!

De Nationale ombudsman heeft een rapport uitgebracht over behoorlijke informatieverstrekking aan omwonenden rondom vergunningverlening. Het rapport is ook relevant in het kader van participatietrajecten als onderdeel van de projectprocedure. Zie www.nationaleombudsman.nl/nieuws/2019/vergunningen

4.4 Veranderende rollen, veranderende kwaliteiten

De komst van de Omgevingswet kan ertoe leiden dat bestaande rollen (moeten) veranderen, gewenste competenties (moeten) wijzigen of aanpassingen in de organisatiestructuur nodig zijn. Zijn bij de projectprocedure en het projectbesluit dezelfde spelers actief als bij de voorlopers van het instrument (tracébesluit, projectplan, inpassingsplan, coördinatie-regelingen)? Hebben betrokkenen andere competenties nodig? Zijn de werkprocessen aangepast op de projectprocedure? In hoeverre vraagt de aangepaste werkwijze om een andere organisatiecultuur- en structuur? Of van digitale voorzieningen?

Per projectbesluit, per organisatie en per persoon zijn er sterke verschillen. Hoogstwaarschijnlijk zijn er veranderingen nodig. Vaardigheden als samenwerken en functies als omgevingsmanager zullen meer aandacht vragen. Is er voldoende durf om ruimte te geven aan privaat initiatief? Toezichthouders en handhavers kunnen een rol spelen bij projectbesluiten als het de wijziging van een omgevingsplan betreft of als het projectbesluit geldt als omgevingsvergunning. Bestuurders spelen een belangrijke rol bij besluitvorming en het uitdragen van samenwerking, gezamenlijke ambities en vertrouwen. In het kader van o.a. strategisch personeelsmanagement en organisatieontwikkeling zijn dit belangrijke vraagstukken.

Meer info:

- Het Programma Aan de slag met de Omgevingswet heeft handvatten ontwikkeld om binnen je organisatie het gesprek aan te gaan over verandering en houding die de Omgevingswet vraagt, zie www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl/praktijk/anders-werken/gespreksstarter/
- Stuur dit rapport ook naar personeelszaken/HRM van je organisatie om hier aandacht voor te vragen als je de indruk hebt dat hier nog geen of onvoldoende aandacht voor is.

4.5 Tot slot

Sta regelmatig stil bij de bedoeling van je project en hoe de samenwerking met je partners en de omgeving verloopt. Sluit dit nog aan bij de maatschappelijke doelen van de wet (zie paragraaf 2.1)? Stuur je koers bij waar nodig, leer van je ervaringen voor volgende trajecten en deel ze met anderen.

5

HET PROJECTBESLUIT EN DIGITALISERING

Dit hoofdstuk gaat eerst in op een aantal veel voorkomende termen in relatie tot het digitale spoor in de Omgevingswet (paragraaf 5.1). Heb je al basiskennis op dit gebied, dan kun je dit overslaan. Paragraaf 5.2 gaat specifiek in op bijzonderheden in relatie tot het projectbesluit.

5.1 Digitalisering in de Omgevingswet

5.1.1 Wat is het Digitaal Stelsel voor de Omgevingswet?

Het Digitaal Stelsel voor de Omgevingswet (DSO) ondersteunt burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden bij het maken van plannen en het aanvragen of verlenen van vergunningen via goede informatie op het gebied van de fysieke leefomgeving. Dit maakt (mede) mogelijk dat (besluitvormings)processen sneller en beter voorspelbaar kunnen verlopen.

Het DSO wordt ontwikkeld om te zorgen voor samenhangende, eenduidige en toegankelijke informatie en draagt bij aan de verbetering van het stelsel van het omgevingsrecht. Het DSO stimuleert een snellere en integrale besluitvorming onder de Omgevingswet en vergroot het gebruikersgemak.

Voor burgers en bedrijven heeft het digitaal stelsel straks één digitaal loket: het Omgevingsloket. Hier kunnen initiatiefnemers zich oriënteren (welke regels gelden waar?), checken of ze een vergunning moeten aanvragen of melding moeten doen en ook hoe ze die moeten indienen.

Het DSO bestaat uit verschillende bouwstenen waaronder een Landelijke Voorziening (DSO-LV). Het DSO vervangt bij de inwerkingtreding van de wet de bestaande digitale voorzieningen: Omgevingsloket online, Activiteitenbesluit Internet Module (AIM) en ruimtelijkeplannen.nl. De Invoeringswet bevat de hoofdlijnen van het DSO. De wet regelt wie wat moet doen en wie waarvoor verantwoordelijk is. De ontwikkeling van het DSO verloopt gefaseerd tot 2024. Het DSO levert stapsgewijs steeds meer integraal inzicht en overzicht voor de gebruikers.

5.1.2 Wat is de Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaar stellen (LVBB)?

Overheden publiceren officiële documenten via het platform voor overheidspublicaties. Dit gebeurt straks via de Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaar stellen (LVBB). Omgevingswetbesluiten (specifieke besluiten van overheden in het kader van de Omgevingswet, zoals omgevingsvisies, omgevingsplannen, waterschapsverordeningen, omgevingsverordeningen en ook projectbesluiten) die overheden publiceren, komen via deze landelijke voorziening ook in het DSO-LV. In de Bekendmakingswet (consultatie op het wetsvoorstel is in augustus 2018 afgerond) en in onderliggende regelgeving wordt dit uitgewerkt.

Lokale systemen van overheden moeten worden aangesloten op de LVBB, die geconsolideerde gegevens automatisch doorstuurt aan DSO-LV, waar overheden zelf hun lokale systemen op aansluiten.

5.1.3 Wat zijn standaarden (TPOD's)?

Om aan de doelstellingen van het DSO te kunnen voldoen is het nodig om omgevingswetbesluiten machine-leesbaar te maken en de gebruikte gegevens onderling uitwisselbaar te maken. Dat betekent dat de omgevingswetbesluiten vanuit informatiekundig

en technisch oogpunt moeten worden gestructureerd en gestandaardiseerd. Dit gebeurt via het stellen van regels over de inrichting en opmaak van de omgevingswetbesluiten, die worden vastgelegd in standaarden. Met behulp van die standaarden kunnen leveranciers software ontwikkelen die gegevens kanuitwisselen met het DSO-LV. Lokale software ondersteunt het werkproces van overheden m.b.t. het opstellen van het projectbesluit, DSO-LV zorgt ervoor dat informatie op de juiste plek beschikbaar is voor burgers, bedrijven en andere overheden.

De standaarden voor de omgevingswetbesluiten worden vastgelegd in de STOP (standaard officiële publicaties) en in 'TPODs' (Toepassings Profiel OmgevingsDocumenten). Er komt o.a. ook een standaard voor het presenteren (het weergeven, verbeelden, visualiseren) van de inhoud van besluiten (denk bijvoorbeeld aan gebruik van symbolen, kleuren, lijndiktes, arcering en karakterset): het presentatiemodel.

5.1.4 Wat zijn praktijkproeven?

Praktijkproeven zijn kortlopende projecten waarin een overheid en een software-leverancier samen met de software-ontwikkelaars van het DSO-LV gebouwde software beproeven.

5.2 Digitalisering van het projectbesluit

Specifiek voor het projectbesluit zijn op hoofdlijnen de volgende digitale aspecten van belang:

Projectbesluit publiceren in LVBB en DSO-LV

Het projectbesluit is één van de omgevingswetbesluiten waarvan het de bedoeling is dat die bij inwerkingtreding wet via een standaard worden ontsloten in de LVBB en in het DSO-LV (Ob, art 14.4 (versie Ib)).

Standaard voor het projectbesluit in consultatie

Er is een concept standaard voor het projectbesluit (0.97-versie) beschikbaar.

Consultatie over standaard projectbesluit

De DSO-contactpersonen binnen je organisatie zullen via de koepelcoördinatoren van het DSO op de hoogte worden gebracht van de consultatie. Inhoudelijke mensen met ervaring met voorlopers van het projectbesluit en kennis van de inhoud van het Omgevingswetstelsel rondom het projectbesluit zijn nadrukkelijk welkom om aan die consultatie deel te nemen.

De standaard is er om software te ontwikkelen die je werkproces straks zo goed mogelijk ondersteunt. Dit vraagt dus om input van zowel mensen met digitale kennis als mensen met kennis over het projectbesluit en ervaring met voorlopers.

De consultatie op de 0.97-versie is op 22 maart 2019 gesloten.

Meer info, zie:

www.standaardenomgevingswet.geonovum.nl/ en www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl/digitaal-stelsel/technisch-aansluiten/standaarden/

Raakvlak met standaard voor het omgevingsplan

Het projectbesluit kan het omgevingsplan wijzigen. In dat geval is voor dat onderdeel van het projectbesluit de standaard voor het omgevingsplan van toepassing. Voor het omgevingsplan is eind 2017 een consultatie geweest van de standaard. Eind 2018 is de 'leveranciersversie' opgeleverd: softwareleveranciers kunnen deze versie gebruiken om applicaties te bouwen om het omgevingsplan te kunnen invoeren, ontsluiten en bevragen. Begin 2019 heeft hiervoor opnieuw een consultatie plaatsgevonden.

Raakvlakken met andere (potentiële) standaarden

Er komt mogelijk ook een standaard voor het voorbereidingsbesluit. Daarnaast zou in de toekomst besloten kunnen worden om ook een standaard voor omgevingsvergunningen te maken. Indien het projectbesluit ook geldt als omgevingsvergunning zit hier (mogelijk) een relatie.

Oefenen met ontsluiten en bevragen projectbesluit

Overheden zijn op verschillende manieren bezig om zich voor te bereiden op de komst van de Omgevingswet. Een manier om je voor te bereiden is om i.s.m. mensen van het DSO-LV (en IVO en EB waar nodig) een proef te doen met bekendmaken van het projectbesluit via LVBB en ontsluiting via DSO-LV met de digitale omgeving voor zover die reeds beschikbaar is.

Wettelijke aspecten m.b.t. digitalisering

In het (wetsvoorstel) Invoeringswet Omgevingswet staat een grondslag om informatie aan te wijzen die beschikbaar wordt gesteld voor ontsluiting via de landelijke voorziening van het DSO (Iw, art 20.26).

Meer info:

zie www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl/digitaal-stelsel/

6

AAN DE SLAG MET HET PROJECTBESLUIT

6.1 Roadmap: wat kun je nu al doen?

Vorbereiding bevoegde gezagen projectbesluit

Je kunt je op de volgende wijze voorbereiden op de komst van het projectbesluit:

- Ga na wie binnen je organisatie trekt aan de veranderopgave. Daar kun je bijvoorbeeld nagaan:
  - welke informatie/presentatie(s) er reeds beschikbaar is,
  - wat je kunt leren van mogelijk reeds lopende initiatieven met de projectprocedure en het projectbesluit binnen je organisatie,
  - hoe je kunt meedenken met het DSO zodat jij als bevoegd gezag straks baat hebt bij het digitale stelsel (bijvoorbeeld: hoe kun je aanhaken bij consultatie van de standaard/TPOD van het projectbesluit? Hoe kun je een praktijkproef doen?).
- Leer van en met anderen. Er lopen diverse initiatieven m.b.t. projectbesluit (ontwikkeling model of handreiking projectbesluit, uitvoeren botsproeven, inventarisatie verschillen met huidige wetgeving, wijziging processen, praktijkcases met het DSO, try-out etc): vraag bij je koepel of bij het informatiepunt Omgevingswet naar contactpersonen.
- Doe een botsproef met een bestaand project: wat is er anders onder de Omgevingswet? Wat vraagt dat van jou en van anderen in de organisatie?
- Oriënteer je op inhoudelijke vragen, zoals bijvoorbeeld:
  - hoe stel ik in mijn project mijn opgave en uitgangspunten vast? Wie betrek ik daarbij?
  - welke omgevingsvergunningen wil ik wel/niet meenemen straks in een projectbesluit? Wat betekent dit voor handhaving en toezicht?
  - hoe verloopt de samenwerking met gemeenten m.b.t. directe wijziging omgevingsplan?
  - wat betekent het projectbesluit voor de manier waarop we werken binnen onze organisatie / onze werkprocessen?
  - wat vraagt het aan kennis, houding en gedrag?
  - wat vraagt het met betrekking tot de samenwerking met andere organisaties? En met de omgeving?
  - hebben we capaciteit en zijn de randvoorwaarden op orde om te leren en verder te ontwikkelen?
- Houd het invoeringsspoor en de aanvullingssporen op de Omgevingswet in de gaten (zie ook www.omgevingswetportaal.nl).
- Schrijf je in voor relevante nieuwsbrieven van je eigen organisatie/koepel en van het programma Aan de Slag met de Omgevingswet.

Ga niet wachten! Richt huidige projecten, zeker als de doorlooptijd tot start realisatie voorbij de invoeringsdatum van de Omgevingswet ligt (1 januari 2021), vast zoveel mogelijk in volgens de eisen aan de projectprocedure en de bedoeling van de Omgevingswet. Start met een kennisgeving voornemen, doe een kennisgeving participatie uiterlijk voor de start van verkenning en maak participatie integraal onderdeel van je verkenning. Op die manier kun je je procedure na de inwerkingtreding van de wet vervolgen onder het nieuwe recht. De praktijk biedt een uitgelezen mogelijkheid om echt te ontdekken en ervaren wat de Omgevingswet straks gaat betekenen.

Globale planning:

- 2019: kennisopbouw, werken aan cultuur- en organisatieverandering (verandering houding en gedrag, manier van werken). Daarnaast projecten vast zoveel oppakken conform de projectprocedure.
- 2020: als in 2019.
- 1 jan 2021: verwachte invoeringsdatum wet, werken conform projectprocedure en projectbesluit (verplicht).

Vorbereiding door betrokken overheden

Ook als je geen bevoegd gezag bent voor een projectbesluit, kun je met een projectbesluit te maken krijgen als partner of participant in de projectprocedure. Dit geldt voor waterschappen, gemeenten, provincies en rijkspartijen. Ook kun je er bij betrokken zijn vanuit een omgevingsplan (gemeenten) of omgevingsvergunning (allen). Je kunt je vast oriënteren op vragen als:

- hoe zie ik de samenwerking met het bevoegde gezag van een projectbesluit?
- hoe draagt de rol die ik speel/kan spelen in de projectprocedure bij aan de doelen van de Omgevingswet?

Als je bij een gemeente werkt, zie ook paragraaf 2.5.5.

6.2 Waar kun je terecht voor meer informatie?

Voor meer informatie, buiten je eigen organisatie en je koepel-organisatie, kun je terecht op:

- www.omgevingswetportaal.nl (wet en onderliggende regelgeving),
- www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl (uitleg van de wet; benut de helpdesk voor eventuele vragen).

BIJLAGEN

Bijlage 1: Afkortingen

Afd	Afdeling
art	artikel
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
Bal	Besluit activiteiten leefomgeving
Bbl	Besluit bouwwerken leefomgeving
Bkl	Besluit kwaliteit leefomgeving
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
DSO-LV	Digitaal Stelsel Omgevingswet, Landelijke Voorziening
EZK	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Gw	Gaswet
Ib	Invoeringsbesluit Omgevingswet
IenW	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Iw	Invoeringswet
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LVBB	Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaar stellen
Mb	Mijnbouwwet
Ob	Omgevingsbesluit
Ow	Omgevingswet
par	paragraaf
RWS	Rijkswaterstaat
STOP	Standaard Toepassing Overheids Publicaties
TPOD	Toepassings Profiel Omgevingsdocumenten
Wro	Wet ruimtelijke ordening

Bijlage 2: Definities

beleidscyclus	manier die gebruikt wordt om instrumenten uit de Omgevingswet te ordenen. De cyclus bestaat uit beleidsontwikkeling, beleidsdoorwerking, uitvoering en terugkoppeling.
beoordelingsregels	inhoudelijke wettelijke regels waaraan een aanvraag voor een omgevingsvergunning of omgevingsplanactiviteit wordt getoetst.
beperkingengebied	bij of krachtens de wet aangewezen gebied waar vanwege de aanwezigheid van een werk of object regels gelden over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor dat werk of object.
bevoegd gezag	overheidsorganisatie die besluit over de regels, kaders en kwaliteit van de fysieke leefomgeving, toestemming geeft voor activiteiten en toezicht houdt. In dit rapport is met bevoegd gezag de overheidsorganisatie bedoeld die het projectbesluit neemt.
buitenplanse omgevingsplanactiviteit	activiteit, inhoudende a. een activiteit waarvoor in het omgevingsplan is bepaald dat het is verboden deze zonder omgevingsvergunning te verrichten en die in strijd is met het omgevingsplan, of b. die in strijd is met het omgevingsplan.
coördinatieregeling	regeling om procedures in het bestuursrecht over verschillende bestuurslagen te combineren voor een bepaald ruimtelijk project (zie ook Awb, afd 3.5).
instructie	eenmalige opdracht van een hoger bestuursorgaan aan een lager bestuursorgaan. Kan ook een opdracht zijn om iets niet te doen.
instructieregel	een bindende regel voor bestuursorganen over de uitvoering van bepaalde taken of de inhoud van te nemen besluiten (zoals bijvoorbeeld het projectbesluit).
maatwerkregels	algemene regels van een gemeente, een waterschap of een provincie die afwijkend van of aanvullend zijn op algemene regels van het Rijk of een provincie (art 4.6 Ow).
omgevingsplan	bevat alle regels over de fysieke leefomgeving die de gemeente stelt binnen haar grondgebied. Per gemeente is er één omgevingsplan (zie ook Ow, art 2.4).

omgevingsvergunning	toestemming voor het uitvoeren van bepaalde activiteiten in de fysieke leefomgeving.
omgevingsverordening	bevat alle provinciale regels voor de fysieke leefomgeving.
omgevingsvisie	strategische visie voor de lange termijn voor de fysieke leefomgeving. Zowel rijk, provincies als gemeenten stellen een omgevingsvisie op met het oog op het bereiken van de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet.
participatie	het in een vroegtijdig stadium betrekken van belanghebbenden in het besluitvormingsproces.
programma	hierin geven overheden uitwerking aan het uit te voeren beleid of nemen ze maatregelen op om te voldoen aan een omgevingswaarde. Ook kunnen ze maatregelen opnemen om te voldoen aan andere doelstelling voor de fysieke leefomgeving als bedoeld in afdeling 3.2 van de Omgevingswet.
projectbesluit	maakt projecten met een publiek nationaal, provinciaal of waterschapsbelang mogelijk. Is in sommige gevallen verplicht.
projectprocedure	stappen die (wettelijk) gevolgd moeten worden om een projectbesluit te nemen. Het projectbesluit is de laatste stap uit de procedure.
voorbereidingsbesluit	besluit dat een omgevingsplan of omgevingsverordening wijzigt met voorbeschermingsregels. Deze regels strekken ertoe te voorkomen dat de locatie minder geschikt wordt voor de verwezenlijking van het doel van de regels (Ow, art 4.16).
voorkeursbeslissing	betreft een mogelijke en soms verplichte stap uit de projectprocedure. Bevat de voorkeur van het bestuur dat bevoegd gezag is voor een projectbesluit. Een voorkeursbeslissing is niet vatbaar voor beroep en is niet rechtstreeks bindend.
waterschapsverordening	bevat regels gericht op het watersysteem en waterstaatswerken binnen het beheergebied van een waterschap.

windpark

samenstel van voorzieningen waarmee elektriciteit met behulp van wind wordt geproduceerd.

Bijlage 3: Aanpak

De verkenning is tot stand gekomen op basis van bestudering van wetsteksten en andere documenten, gesprekken in een interbestuurlijk werkgroepoverleg (over kennisuitwisseling en over standaard projectbesluit), gesprekken met mensen die met het projectbesluit aan de slag zijn, bevindingen/vragen naar aanleiding van een interbestuurlijke bijeenkomst (ambtelijk niveau) over het projectbesluit op 5 juli 2018 en input van MinBZK (DSO, IVO, EB, POW) en van het Informatiepunt (IP).

Op de concepttekst van de verkenning zijn reacties ontvangen vanuit bevoegde gezagen projectbesluit en VNG (zie colofon). Deze reacties zijn verwerkt.

Een laatste toets heeft plaatsgevonden door iemand vanuit de rijkspartijen, iemand vanuit de provincies en door MinBZK (zie colofon).

Bijlage 4: Overzicht initiatieven en producten m.b.t. projectbesluit

Hieronder volgt een globale lijst van allerlei initiatieven en producten met een relatie met het projectbesluit, voor zover bekend bij het programma Aan de Slag met de Omgevingswet (november 2018). Neem contact op met het Informatiepunt als je meer wilt weten over een initiatief. Zie www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl/stel-vraag/.

Er zijn meer initiatieven: ga bijvoorbeeld binnen je organisatie bij mensen die betrokken zijn bij implementatie van de Omgevingswet na of zij initiatieven kennen binnen je organisatie. Of check eens bij je koepelorganisatie (UvW, VNG, IPO of vertegenwoordiger van de rijkspartijen).

Nr	Omschrijving	Organisatie	Status
1	(Voorlopig) Model projectbesluit RWS (maart 2017)	RWS, ProRail	Gereed
2	Stuudiemiddag projectbesluit Water (5 okt 2017); inhoudelijke presentaties + oefencase	Samenwerking HWBP, UvW, IenM, Pels Rijcken, Universiteit Utrecht	Gereed
3	Handreiking projectbesluit waterschappen	UvW+ aantal waterschappen	Loopt
4	Factsheet projectbesluit	Provincie Flevoland	Gereed
5	Overzicht doorwerking nieuwe wetgeving in processen binnen provincie (waaronder projectbesluit)	Provincie Flevoland	Gereed
6	Oefensessie Omgevingswet met casus projectbesluit (provinciale verbinding tussen 2 wegen, jun 2017)	RWS-WNN	Gereed
7	Website met teksten en casussen projectbesluit (www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl)	MinBZK/ADS	Continu
8	Rapport Botsproef parallelstructuur A12	Provincie Zuid-Holland	Gereed
9	Bijeenkomst over projectbesluit i.r.t. informatiebehoefte, integratie en participatie	RWS, ProRail	Gereed
10	Praktijkcase: versterking primaire kering Den Helder – Den Oever, zoveel mogelijk conform Omgevingswet	HHNK	Loopt
11	Scriptie 'van plan naar een besluit' met als hoofdvraag: wat dient UvW in het model-projectbesluit op te nemen zodat duidelijk is wat er met de komst van de Omgevingswet gaat veranderen en waterschappen het model ook gaan toepassen? (juni 2015)	UvW	Gereed
12	Roadshow EZ m.b.t. projectbesluit (presentatie en case wind op zee, 21 nov 2017)	MinEZK	Gereed
13	Praktijkcase: de Nieuwe N200 (regionaal samenwerkingsproject voor brede gebiedsontwikkeling (o.a. groot onderhoud snelweg, aanleg ecopassage, herinrichting stedelijke weg, ophoging kering, vervangen drinkwatertransportleiding)	RWS, Amsterdam, Haarlemmerliede, Waterschap AGV, Waternet	Loopt

Nr	Omschrijving	Organisatie	Status
14	Basispresentatie projectbesluit (Schakeldag, 2018)	MinBZK/ADS	Gereed
15	Presentatie/memo over raakvlakken DSO en de kerninstrumenten (jan 2018)	MinBZK/ADS	Gereed
16	Presentatie Projectbesluit voor juristen van provincies	MinlenM/Universiteit Utrecht	Gereed
17	Interdepartementale werkgroep standaard projectbesluit (2 overleggen, 2017)	DSO (trekker), RWS, EZ, UvW, WS, MinlenM/DGB, MinlenM/EB	Gereed
18	Boek 'Van Waterwet naar Omgevingswet'	Wolters Kluwer, bijdrage MinBZK/ADS	Gereed
19	Gespreksstarter veranderprofielen Document geeft handvatten voor een gesprek over de verandering in houding en gedrag die de Omgevingswet vraagt, zie website (www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl/aandeslag/producten/gespreksstarter/) Bevat verschillende aanvliegroutes, waaronder vanuit de kerninstrument (per fase)	MinBZK/ADS/IVO	Gereed
20	Provincies gaan na wat impact omgevingswet op inpassingsplannen is (vergelijking inpassingsplan – projectbesluit)	Adviesgroep Omgevingswet (IPO)	PM
21	Werk sessie rijkspartijen projectbesluit (9 nov 2017) oefenen met het (model)projectbesluit (van RWS/ ProRail) aan de hand van een fictieve casus. De nadruk ligt op de verkenningsfase.	RWS, IenW, EZ, ProRail	Gereed
22	Pilotstudie projectbesluit, met enkele bijeenkomsten en externe ondersteuning a.d.h.v. een reële lopende praktijkcasus	ProRail, RWS, DGB WW en DGB OVS.	
23	Interbestuurlijke bijeenkomst projectbesluit in de praktijk (presentatie projectbesluit, DSO-demo, verslag en QenA's; 5 juli 2018) <i>NB: de antwoorden op de vragen die toen gesteld zijn, zijn beschikbaar en opvraagbaar. Ze zijn niet actief verspreid.</i>	MinBZK/ADS	Afgerond (muv verspreiden antwoorden)
24	Overzicht onmogelijkheden projectbesluit i.r.t. inpassingsplan en alternatieven	IPO?	PM
25	Omgevingsvergunning in het projectbesluit: ontwikkeling beslisboom t.a.v. welke vergunningen wanneer handig zijn om mee te nemen in het projectbesluit en wanneer niet	RWS	Loopt?
27	Rijksinpassingsplan voor Afsluitdijk waarin al enigszins is gewerkt volgens de Omgevingswet, met veel aandacht voor participatie.	RWS	Gereed
28	2 ^e interbestuurlijke werkgroep TPOD projectbesluit (4 overleggen), (sept-nov 2018)	MinBZK/ADS/DSO, UvW, Prov Gelderland en Overijssel, RWS, EB, IVO	Gereed

Nr	Omschrijving	Organisatie	Status
29	Interbestuurlijke werkgroep projectbesluit (5 overleggen, 2017-2018)	MinBZK/ADS/IVO (trekker), UvW, Provincie Flevoland, RWS, ProRail, EZK	Gereed
30	Botsproef projectbesluit provincie Groningen	Provincie Groningen	Gereed
31	Bijeenkomst over afweging tussen vergunning eigen dienst versus projectbesluit?	Waterschap AA en Maas (met UvW?)	Gereed
32	Dijkversterkingsprojecten die zoveel mogelijk conform projectprocedure/Omgevingswet worden opgepakt	HHNK, NZV, HHSR (trekkers, andere overheidslagen betrokken)	Loopt
33	Verdiepingsdag participatie bij projecten die nu onder rijkscoördinatie regeling vallen en straks onder projectbesluit (6 december 2018)	EZK	Gereed
34	Handleiding projectprocedure bij energieinfrastructuurprojecten van nationaal belang	EZK (RVO)	Loopt
35	Vier projecten onder rijkscoördinatie regeling die zoveel mogelijk conform projectprocedure worden opgepakt	EZK (RVO)	Opstarten

Bijlage 5: Overzicht stappen projectprocedure

	Wet	Omgevingsbesluit
Kennisgeving voornemen	Artikel 5.47: <ol style="list-style-type: none"> 1. Bevoegd gezag geeft kennis van het voornemen een verkenning uit te voeren 2. Bevoegd gezag geeft aan wel of geen voorkeursbeslissing te nemen 3. Een ieder heeft de gelegenheid mogelijke oplossingen voor te dragen 4. Bevoegd gezag geeft uitgangspunten voor het redelijkerwijs in beschouwing nemen van oplossingen 	Artikel 5.2: <ol style="list-style-type: none"> 1. Inhoudseisen voor het voornemen 2. Wijze van kennisgeving (aansluiting bij de Awb)
Kennisgeving participatie	Artikel 5.47: <ul style="list-style-type: none"> • Betrekken burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen 	Artikel 5.3: <ul style="list-style-type: none"> • Inhoudseisen voor de kennisgeving • Wijze van kennisgeving (vormvrij) • Benodigde informatie beschikbaar stellen
Verkenning	Artikel 5.48: <ul style="list-style-type: none"> • Inhoud van de verkenning • Advies onafhankelijke deskundige over voorgedragen mogelijke oplossingen (optioneel) • Beslissing bevoegd gezag of oplossing in beschouwing wordt genomen 	-
Voorkeursbeslissing	Artikel 5.47: <ul style="list-style-type: none"> • Bevoegd gezag besluit tot wel of geen voorkeursbeslissing nemen (opgenomen in de kennisgeving voornemen) Artikel 5.49: <ul style="list-style-type: none"> • Inhoud van de voorkeursbeslissing 	Artikel 5.4: <ul style="list-style-type: none"> • Verplichte voorkeursbeslissing bij bepaalde weg-, vaarweg- en spoorprojecten op rijksniveau Artikel 5.5: <ul style="list-style-type: none"> • Inhoud voorkeursbeslissing • Motivering participatie, waarbij voorgedragen oplossingen en advies onafhankelijke deskundige worden meegenomen

	Wet	Omgevingsbesluit
Projectbesluit	<p>Artikel 5.51:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Motivering participatie, waarbij voorgedragen oplossingen en advies onafhankelijke deskundige worden meegenomen • Ook resultaten verkenning <p>Artikel 5.52:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het projectbesluit kan het omgevingsplan wijzigen en kan gelden als omgevingsvergunning en als ander besluit 	<p>Artikel 5.6:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inhoudseisen projectbesluit <p>Artikel 5.7:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanwijzing andere besluiten <p>Artikel 5.8:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Advies en instemming andere besluiten

Bron: Omgevingsbesluit, Nota van Toelichting (2018)

Bijlage 6: Bronnenlijst

Bestuursrecht in de praktijk – systeem en kerninstrumenten van de Omgevingswet (H.A. Oldenziel, H.W. de Vos; 2018)

Casestudy impact omgevingswet op aanleg parallelstructuur A12 (provincie Zuid-Holland, Arcadis; 2017)

Resultaten ‘Stuudiemiddag Projectbesluit Omgevingswet’ dd 5 oktober 2017

Verlag interbestuurlijke bijeenkomst projectbesluit dd 5 juli 2018 (Adsmo)

Wegwijzer van Waterwet naar Omgevingswet, een praktische handleiding (H.J.M. Havekes, P.J. de Putter, W.J. Wensink; 2018)

Wetsteksten

- geïntegreerde versie Omgevingswet met wijzigingen als gevolg van wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet, inclusief de 1^e en 2^e Nota Wijziging (2019),
- wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet, inclusief de 1^e en 2^e Nota Wijziging (2019),
- AMvB's (Staatsblad, 2018).

Zie www.omgevingswetportaal.nl

